

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2014 R.

**INFORMACJE
I OPRACOWANIA STATYSTYCZNE**

KRAKÓW 2015

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

ROLNICTWO W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2014 R.

Informacje i opracowania statystyczne

Kraków 2015

Zespół Redakcyjny
Urzędu Statystycznego w Krakowie

Przewodniczący
dr Krzysztof Jakóbik

Członkowie
Agnieszka Chochorowska, Agnieszka Czekaj, Barbara Oremus,
Krzysztof Pawlaczek, Maria Penpeska, Tomasz Sekuła,
Helena Sienniak, Anna Stefan, Monika Wałaszek

Opracowanie publikacji Dział Opracowań Regionalnych
w Małopolskim Ośrodku Badań Regionalnych

Autorzy opracowania Aneta Stachańczyk
Jadwiga Tutaj
Aldona Marchewczyk (Oddział w Chrzanowie)
pod kierunkiem Heleny Sienniak

Tłumaczenia Anna Dziedzic

**Wykresy, mapy,
skład komputerowy** Jadwiga Tutaj

ISSN 2391-579X

Publikacja dostępna w Internecie - <http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Krakowie przekazuje Państwu drugą edycję publikacji **„Rolnictwo w województwie małopolskim w 2014 r.”**. Opracowanie zawiera podstawowe dane o użytkowaniu gruntów, wynikach produkcji roślinnej i zwierzęcej, warunkach produkcyjno-ekonomicznych.

Publikację opracowano na podstawie zbiorczych wyników sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych oraz szacunków prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny.

Publikacja składa się z uwag metodycznych, komentarza analitycznego oraz części tabelarycznej. W uwagach metodycznych omówione zostały podstawowe pojęcia i definicje występujące w publikacji. Część opisowa, pogrupowana w bloki tematyczne, prezentuje najważniejsze zjawiska i tendencje charakteryzujące rolnictwo województwa w roku 2014 oraz w porównaniu z rokiem poprzednim. Część tabelaryczna zawiera informacje o: użytkowaniu gruntów, produkcji roślinnej, pogłowie zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupie produktów rolnych, cenach produktów rolnych i czynnikach rozwoju produkcji rolniczej. Przedstawione dane dotyczą zarówno gospodarstw rolnych ogółem, jak i gospodarstw indywidualnych. Tablica przeglądowa prezentuje dane w retrospekcji od 2012 r. oraz na tle Polski. Tablice szczegółowe dotyczą roku 2014, a w niektórych przypadkach ze względu na dostępność danych – roku 2013.

Przekazując zainteresowanym niniejszą publikację, wyrażam nadzieję, że będzie ona stanowiła bogate i przydatne źródło wiedzy o stanie rolnictwa w województwie małopolskim.

D y r e k t o r

Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbik

Kraków, lipiec 2015 r.

PREFACE

*The Statistical Office in Kraków presents the second edition of the publication “**Agriculture in Małopolskie Voivodship in 2014**”. The elaboration includes basic data on land use, plant and animal production results, industrial and economic conditions.*

The publication has been prepared on the basis of aggregated results of reports, representative surveys as well as estimations conducted by the Central Statistical Office.

The publication consists of methodological notes, an analytical commentary and a tabular part. The methodological notes discuss basic terms and definitions occurring in the publication. The descriptive part, grouped in thematic blocks, presents the most important phenomena and tendencies characterising the agriculture of the voivodship in 2014 and also in comparison with the previous year. The tabular part includes information on: land use, crop output, livestock, animal output, procurement of agricultural products, prices of agricultural products and factors of development of agricultural output. Presented data concern total agricultural holdings as well as private farms. A review table presents data in the retrospection since 2012 and against a background of Poland. Detailed tables concern the year 2014, and in some cases due to the availability of data – the year 2013.

Presenting this publication to interested Readers, I would like to express my hope that it will be a rich and useful source of knowledge on the condition of agriculture in Małopolskie voivodship.

*Director
of the Statistical Office in Kraków*

Krzysztof Jakóbiak Ph.D.

Kraków, July 2015

SPIS TREŚCI

	Tablica	Strona
PRZEDMOWA	x	3
UWAGI METODYCZNE	x	9
I. Źródła danych	x	9
II. Ważniejsze definicje i pojęcia	x	10
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. WAŻNIEJSZE SKRÓTY	x	19
WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA	x	20
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	x	20
Warunki agrometeorologiczne	x	23
Nawożenie mineralne	x	24
Powierzchnia zasiewów	x	26
Produkcja głównych ziemioplodów rolnych	x	28
Produkcja ogrodnicza	x	31
Zwierzęta gospodarskie	x	33
Skup i ceny produktów rolnych	x	36
Charakterystyka ekonomiczna rolnictwa	x	37
Wykorzystanie środków unijnych	x	41
Inne aspekty działalności rolniczej	x	43
CZĘŚĆ TABELARYCZNA		
Ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2012, 2013, 2014)	1	46
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków (2013, 2014)	2	47
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2014 r.	3	48
Liczba gospodarstw rolnych posiadających grunty według grup obszarowych użytków rolnych w 2014 r.	4	49
Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych posiadających grunty według grup obszarowych użytków rolnych w 2014 r.	5	50
Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2012/2013, 2013/2014)	6	51
Produkcja wybranych upraw rolnych w 2014 r.	7	51
Produkcja upraw ogrodniczych w 2014 r.	8	53
Produkcja żywca rzeźnego (2012, 2013)	9	54
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2012, 2013)	10	54
Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych (2012, 2013)	11	54
Zwierzęta gospodarskie według użytkowników (2013, 2014)	12	55
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2013, 2014]	13	57
Skup ważniejszych produktów rolnych (2013, 2014)	14	59
Skup zbóż i ziemniaków (2012/2013, 2013/2014)	15	60
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2013, 2014)	16	61
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2013, 2014)	17	62
Produkcja rolnicza (ceny stałe) (2012, 2013)	18	62
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2012, 2013]	19	63

SPIS WYKRESÓW

	Wykres	Strona
Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2014 r.	1	20
Struktura gospodarstw rolnych ogółem i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2014 r.	2	21
Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego według województw w 2014 r.	3	22
Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2014 r.	4	22
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (2012/2013, 2013/2014)	5	25
Struktura powierzchni zasiewów ważniejszych grup upraw rolnych w 2014 r.	6	27
Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych w 2014 r.	7	27
Struktura zbiorów zbóż w 2014 r.	8	28
Plony zbóż podstawowych w 2014 r.	9	29
Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2014 r.	10	31
Struktura zbiorów owoców z drzew w 2014 r.	11	32
Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2014 r.	12	32
Struktura pogłównia bydła według grup użytkowo-produkcyjnych w 2014 r.	13	33
Struktura pogłównia trzody chlewnej według grup użytkowo-produkcyjnych w 2014 r.	14	34
Struktura gatunkowa pogłównia drobiu w 2014 r.	15	35
Struktura nakładów pracy w AWU na prowadzenie działalności rolniczej według grup obszarowych użytków rolnych w 2013 r.	16	39
Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według głównego źródła dochodu w 2013 r.	17	40
Struktura zrealizowanych płatności w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 według osi	18	42

SPIS MAP

	Mapa	Strona
Udział pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” według powiatów w 2013 r.	1	38

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści

CONTENTS

	<i>Table</i>	<i>Page</i>
PREFACE	x	4
METHODOLOGICAL NOTES	x	9
I. Sources of data	x	9
II. Major definitions and terms	x	10
SYMBOLS. ABBREVIATIONS	x	19
RESULTS OF SURVEYS - SYNTHESIS	x	20
Land use on farms	x	20
Agrometeorological conditions	x	23
Mineral fertilizers	x	24
Sown area	x	26
Major crop production	x	28
Horticulture production	x	31
Livestock	x	33
Procurement and prices of agricultural products	x	36
Economic characteristics of agriculture	x	37
Disposition of European funds	x	41
Other aspects of agricultural activity	x	43
 TABULAR PART		
Major economic and production results in agriculture (2012, 2013, 2014)	1	46
Land use on farms by type of land (2013, 2014)	2	47
Land use on farms by agricultural land area groups in 2014	3	48
Number of farms with land by agricultural land area groups in 2014	4	49
Average area of farms with land by agricultural land area groups in 2014	5	50
Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2012/2013, 2013/2014)	6	51
Production of selected agricultural crops in 2014	7	51
Production of horticulture in 2014	8	53
Production of animals for slaughter (2012, 2013)	9	54
Production of cows' milk and hen eggs (2012, 2013)	10	54
Production of major animal products (2012, 2013)	11	54
Livestock by users (2013, 2014)	12	55
Value of procurement of agricultural products (current prices) [2013, 2014]	13	57
Procurement of major agricultural products (2013, 2014)	14	59
Procurement of cereals and potatoes (2012/2013, 2013/2014)	15	60
Average procurement prices of major agricultural products (2013, 2014)	16	61
Average marketplace prices received by farmers (2013, 2014)	17	62
Agricultural output (constant prices) (2012, 2013)	18	62
Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2012, 2013] ...	19	63

LIST OF GRAPHS	Graph	Page
Structure of land use in agricultural holdings in 2014	1	20
Structure of farms in total and agricultural land area by agricultural land area groups in 2014	2	21
Average total area of farm by voivodships in 2014	3	22
Structure of agricultural land area in good agricultural condition in 2014	4	22
Consumption of mineral and lime fertilizers (in terms of pure ingredient) per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition (2012/2013, 2013/2014)	5	25
Structure of sown area of major groups of crops in 2014	6	27
Structure of sown area of basic cereals in 2014	7	27
Structure of production of cereals in 2014	8	28
Yields of basic cereals in 2014	9	29
Structure of yields of ground vegetables in 2014	10	31
Structure of yields of tree fruit in 2014	11	32
Structure of yields of berry fruit in 2014	12	32
Structure of cattle stocks by category in 2014	13	33
Structure of pig stocks by category in 2014	14	34
Structure of poultry by species in 2014	15	35
Structure of work outlays in AWU on conducting agricultural activity by agricultural land area groups in 2013	16	39
Structure of households with user of private farm by main source of revenue in 2013	17	40
Structure of payments made in the scope of Rural Development Programme for 2007-2013 by axes	18	42

LIST OF MAPS	Map	Page
Share of employed persons in section "Agriculture, forestry and fishing" by powiats in 2013	1	38

In English version: preface, contents

UWAGI METODYCZNE

I. Źródła danych

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu w gospodarstwach indywidualnych,
- uogólnionych wyników stałych reprezentacyjnych badań pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych:
- sprawozdań statystycznych z zakresu użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów oraz pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem mienia sektora publicznego i prywatnego,
- sprawozdań statystycznych o skupie produktów rolnych, cenach targowiskowych, a także o zużyciu i zapasach nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych,
- szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców szczebla terenowego dla danych nie objętych sprawozdawczością,
- danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wyrobach regionalnych i tradycyjnych oraz gospodarstwach ekologicznych; danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o wykorzystaniu środków unijnych, danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego o wypasie owiec i hodowli karpia zatorskiego, danych Instytutu Ogrodnictwa Oddziału Pszczelarstwa w Puławach o pszczołach, danych Sądeckiej Organizacji Turystycznej w Nowym Sączu, Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie, Tatrzańskiej Agencji Rozwoju, Promocji i Kultury w Zakopanem o atrakcjach turystycznych.

Wyniki reprezentacyjnego czerwcowego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich oraz wyniki stałych badań pogłowia zwierząt gospodarskich opracowane zostały według siedziby użytkownika gospodarstwa, tj. dla gospodarstw indywidualnych – według miejsca siedziby (zamieszkania) użytkownika, a dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek – według miejsca siedziby przedsiębiorstwa (gospodarstwa).

Do przeliczeń wyników produkcji na jednostkę powierzchni przyjęto użytki rolne rozliczane według siedziby użytkownika gospodarstwa – stan w czerwcu.

Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

W tablicach zawierających dane sumaryczne mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń automatycznych zastosowanych w procesie uogólnienia danych z próby. Informacje liczbowe w ujęciu odsetkowym prezentowane są z jednym znakiem po przecinku i z uwagi na elektroniczną technikę zaokrągleń mogą nie sumować się na 100%.

II. Ważniejsze definicje i pojęcia

Gospodarstwo rolne – to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Gospodarstwo rolne osoby fizycznej (gospodarstwo indywidualne) - to gospodarstwo użytkowane przez osobę fizyczną o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych (UR) lub gospodarstwo poniżej 1 ha UR (w tym nieposiadające użytków rolnych), jeżeli spełnia co najmniej jeden z poniższych progów:

- ✓ 0,5 ha dla: drzew owocowych, krzewów owocowych, warzyw gruntowych, truskawek gruntowych, chmielu,
- ✓ 0,3 ha dla: szkółek sadowniczych i ozdobnych,
- ✓ 0,1 ha dla: warzyw pod osłonami, truskawek pod osłonami, kwiatów i roślin ozdobnych pod osłonami, tytoniu,
- ✓ 25 m² dla grzybów jadalnych,
- ✓ 10 szt. dla bydła ogółem,
- ✓ 5 szt. dla krów,
- ✓ 50 szt. dla świń ogółem,
- ✓ 10 szt. dla loch,
- ✓ 20 szt. dla: owiec ogółem, kóz ogółem,
- ✓ 100 szt. dla drobiu ogółem,
- ✓ 5 szt. dla koni ogółem,
- ✓ 50 szt. samic królików,
- ✓ 5 szt. dla samic pozostałych zwierząt futerkowych,
- ✓ 10 szt. dla dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniel) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa,
- ✓ 20 pni pszczelich

lub niezależnie od ww. progów jest gospodarstwem ekologicznym.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności do sekcji A, dział 01, grupy: 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie, 01.2 – uprawy roślin wieloletnich, 01.3 – rozmnażanie roślin, 01.4 – chów i hodowla zwierząt, 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana), 01.6, klasa 01.61 – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia użytków rolnych wynosi 1 ha i więcej lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich.

Za **użytkownika gospodarstwa rolnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Za **siedzibę gospodarstwa rolnego osoby fizycznej** uważa się siedlisko gospodarstwa (budynek mieszkalny oraz budynki gospodarcze i urządzenia służące do produkcji rolniczej), a w przypadku braku budynków, największą część gospodarstwa rolnego.

Siedziba gospodarstwa rolnego osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to siedziba jednostki lokalnej prowadzącej działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym również uprawę grzybów), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniela) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu gruntów rolnych już niewykorzystywanych do celów produkcyjnych według zasad dobrej kultury rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska (zgodnie z normami).

Gospodarstwo ekologiczne jest to gospodarstwo stosujące ekologiczne metody produkcji rolniczej, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie przedstawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej).

Użytkowanie gruntów

Powierzchnia gruntów ogółem oznacza łączną powierzchnię użytków rolnych, lasów i gruntów leśnych oraz pozostałych gruntów niezależnie od tytułu władania - własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólnych w części przypadających użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia:

- użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 11 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami, na którą składają się:
 - łąki trwałe,
 - pastwiska trwałe,
 - uprawy trwałe, w tym sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki),
 - ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację),
 - zasiewy (z wyłączeniem upraw trwałych i ogrodów przydomowych),
 - grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny),

- użytków rolnych pozostałych (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej).

Powierzchnia łąk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (tj. 5 lat lub więcej), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Powierzchnia pastwisk trwałych to grunty pokryte trwale trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Powierzchnia upraw trwałych to łączna powierzchnia plantacji drzew owocowych i krzewów owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, szkółek drzew i krzewów owocowych, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych gruntowych upraw trwałych, w tym wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, choinek bożonarodzeniowych, a także upraw trwałych pod osłonami.

Powierzchnia sadów to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych. Do sadów nie zalicza się powierzchni uprawy truskawek i poziomek.

Powierzchnia ogrodów przydomowych to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego. Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane. Ogród przydomowy może obejmować zarówno uprawy rolne i ogrodnicze jednoroczne, jak i uprawy wieloletnie. Do ogrodów przydomowych nie należy zaliczać powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Powierzchnia gruntów ugorowanych to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zaliczamy tu grunty zarówno uprawnione, jak i nieuprawnione (np. gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha) do płatności obszarowych, a także powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha, pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (nie zalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną. Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe), a także powierzchnię drzew i krzewów szybkorosnących prowadzonych na użytkach rolnych.

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona do rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Powierzchnia zasiewów

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym.

Dane o powierzchni zasiewów dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Do grupy „**zboż ogółem**” zaliczono zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno i pozostałymi uprawami zbożowymi (gryka, proso itp.).

W grupie „**zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi**” ujęto zboża podstawowe (pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Grupa „**przemysłowe**” obejmuje buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca, len oleisty), włóknistych (len, konopie) i inne przemysłowe (tj. tytoń, chmiel, cykorja).

Do grupy „**strączkowych jadalnych**” zaliczono groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne (np. ciecierzycę) uprawiane na ziarno.

Grupa „**pastewne**” obejmuje uprawy okopowych pastewnych, strączkowych pastewnych łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno i zielonkę, kukurydzę na zielonkę, motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na nasiona i zielonkę (bez upraw przeznaczonych na nawozy zielone).

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Do **warzyw** zaliczono: kapustę głowiastą (wczesną i późną, białą, czerwoną i włoską), cebulę, marchew jadalną, buraki ćwikłowe, ogórki, pomidory, kalafiory (wczesne i późne), warzywa pozostałe (pietruszkę, selery, pory, brukselkę, szczaw, szpinak, sałatę, rzodkiewkę, chrzan, rabarbar, skorzonę, kalarepę, czosnek, dynię, szparagi, brokuły, kapustę pekińską, cykorię liściastą itp.). Grupa ta obejmuje również groch i bób zebrany w stanie niedojrzałym (zielonym), fasolę szparagową, z której zebrano niedojrzałe strąki oraz kukurydzę z przeznaczeniem na zbiór kolb w stanie niedojrzałym, a także rozsady warzyw gruntowych na potrzeby własne gospodarstwa.

Powierzchnia uprawy „**warzyw gruntowych**” to łączna powierzchnia warzyw uprawianych w gruncie lub z zastosowaniem przykrycia upraw niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m w szczycie) okresowo bądź na stałe w danym sezonie wegetacji.

Powierzchnia uprawy „**warzyw pod osłonami**” to powierzchnia uprawy warzyw i rozsąd warzyw na potrzeby gospodarstwa, uprawianych pod dostępnymi osłonami, tj. w szklarniach, tunelach foliowych wysokich (1,5 m i więcej w szczycie) i w inspektach.

Powierzchnia uprawy „**truskawek**” to powierzchnia zasadzona truskawkami i poziomkami (łącznie z nowymi, wiosennymi nasadzeniami) w gruncie i pod niską, niedostępną folią (poniżej 1,5 m w szczycie). Nie uwzględniono tu powierzchni przygotowanej do nasadzeń jesiennych oraz powierzchni plantacji truskawek przeznaczonych na sadzonki.

Powierzchnię uprawy ziemniaków, warzyw gruntowych, truskawek i poziomek gruntowych oraz grupy „pozostałych upraw” od 2007 r. podaje się bez powierzchni w ogrodach przydomowych, która zgodnie z klasyfikacją UE jest odrębną pozycją wyszczególnioną w użytkowaniu gruntów.

Środki produkcji

Nawozy są to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb. **Nawozy mineralne** uzyskiwane są w drodze procesów chemicznych lub przerobu surowców mineralnych.

Dane o zużyciu nawozów mineralnych, w przeliczeniu na czysty składnik ujęto w podziale na nawozy: azotowe (N), fosforowe (P_2O_5), potasowe (K_2O).

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg N - azotu, P_2O_5 - fosforu, K_2O - potasu.

Produkcja roślinna

Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie (ujęte w spisach i badaniach reprezentacyjnych), z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

Przy szacowaniu plonów zbóż uwzględniono ziarno tzw. półsuche, tj. zawierające 15,1% - 16,0% wody, a przy szacowaniu plonów rzepaku i rzepiku - nasiona o zawartości 13,0% wody.

W rolnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu (tzw. plon netto) zebranych z jednostki powierzchni (ha).

W ogrodnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się - dla warzyw, owoców z drzew i owoców jagodowych - ilość jednostek wagowych (dt) poszczególnych gatunków zebranych z jednostki powierzchni (ha i a).

Ogólna **powierzchnia paszowa** obejmuje łąki, pastwiska oraz powierzchnię polowych upraw pastewnych przeznaczonych na paszę. Powierzchnia polowych upraw pastewnych na paszę jest sumą powierzchni roślin okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych i motylkowych na zielonkę, do których - oprócz koniczyny, lucerny i seradeli - zaliczono także trawy oraz inne pastewne drobnonasienne.

Do przeliczenia produkcji zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Zwierzęta gospodarskie

Badaniu podlegały zwierzęta gospodarskie, które znajdowały się w gospodarstwie rolnym oraz zwierzęta wysłane na redyki, wypasy i do bacówek. Rejestrowane były wszystkie zwierzęta, tj. zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa rolnego lub członków jego gospodarstwa domowego, jak również zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek. Wyjątek stanowiły pnie pszczele, które były spisywane u ich właściciela niezależnie od tego w jakim miejscu się znajdowały.

Badaniu podlegało pogłowie **drobiu** poszczególnych gatunków w wieku powyżej 2 tygodni. Dla gospodarstw rolnych o dużej skali chowu drobiu (np. ferma wielkotowarowa produkująca brojlery lub jaja konsumpcyjne), w których w dniu badania nie było na stanie drobiu w związku z trwającą właśnie przerwą technologiczną w produkcji, a przerwa ta nie przekraczała 8 tygodni, przyjmowano stany drobiu z okresu przed opróżnieniem pomieszczeń (kurników).

Dane o **produkcji żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Produkcję żywca rzeźnego podano:

- w tys. sztuk (liczba zwierząt rzeźnych);
- w tys. ton:
 - „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
 - „w wadze poubojowej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i (jeżeli tak zaznaczono) podrobami, za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Skup produktów rolnych

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Dane o **cenach skupu** dotyczą przeciętnych rocznych lub miesięcznych (wyliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów; pomniejszonych o wysokość należnego podatku VAT) płaconych za produkty rolne przez jednostki skupujące (handlowe, przemysłowe, rolne) producentom rolnym.

Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów

na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Pracujący w rolnictwie

Dane o **pracujących według stanu w dniu 31 XII** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych (z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009),
 - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w głównym miejscu pracy.

Dla potrzeb analizy **nakładów pracy w rolnictwie** uwzględniono wkład pracy wszystkich osób w produkcję rolniczą w ciągu 12 miesięcy poprzedzających moment badania (nawet jeżeli była to praca w minimalnym wymiarze godzin), bez względu na kategorię gospodarstwa (produkujące wyłącznie na potrzeby własne, głównie na potrzeby własne lub produkujące głównie na rynek) i pod warunkiem, że w momencie realizacji badania w gospodarstwie rolnym była prowadzona działalność rolnicza.

Dane o nakładach pracy w rolnictwie dotyczą pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz pracujących w gospodarstwach osób prawnych.

Ze względu na duży udział pracy w niepełnym wymiarze godzin oraz sezonowego zatrudnienia pracowników dorywczych, nakłady pracy w rolnictwie zostały wyrażone w umownych **rocznych jednostkach pracy (AWU)**. Umowna jednostka pracy (AWU) jest ekwiwalentem czasu przepracowanego w ciągu roku w gospodarstwie rolnym przez 1 osobę pełnozatrudnioną w rolnictwie. W Polsce przyjęto 2120 godzin przepracowanych w ciągu roku jako równoważnik pełnego etatu (roczną jednostkę pracy). Jednocześnie, zgodnie z metodologią EUROSTAT-u, zachowano warunek,

że na 1 osobę nie może przypadać więcej niż 1 roczna jednostka pracy, nawet jeżeli w rzeczywistości pracuje ona dłużej.

Do **pracowników najemnych stałych** zaliczono osoby, które pracowały w gospodarstwie rolnym w każdym tygodniu w roku poprzedzającym dzień badania, bez względu na liczbę godzin pracy w ciągu tygodnia.

Pracownicy dorywczy są to osoby, które w ciągu 12 miesięcy pracowały w gospodarstwie rolnym tylko w wybranym okresie i nie mają umowy o pracę.

Dane o **wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych** w rolnictwie, opracowane na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według wydarzeń bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek).

Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 674, z późn. zm.), określone są jako bezrobotne i zarejestrowane są w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa — w ramach odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa i dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa, a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniając zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy. Świadczenia nie obejmują zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych wypłacanych emerytom i rencistom na członków ich rodzin.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

Nakłady. Środki trwałe

Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne zaliczono do rolnictwa i łowiectwa — dział 01 według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczane są do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu.

Podziału nakładów inwestycyjnych według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i niemieszkalnego (użytkowego).

Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Dane dla rolnictwa i łowiectwa — dział 01 Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 opracowano metodą przedsiębiorstw, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności.

Podziału środków trwałych według województw dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

Produkcja rolnicza

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

Bardziej szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych tematów można znaleźć w innych publikacjach Departamentu Rolnictwa oraz w opracowaniach zbiorczych wydawanych przez GUS.

OBJASNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(-)	- zjawisko nie wystąpiło.
Zero	(0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	- zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(.)	- zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
Znak	x	- wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
„W tym”		- oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	=	tysiąc	l	=	litr
mln	=	milion	hl	=	hektolitr
zł	=	złoty	cd.	=	ciąg dalszy
szt.	=	sztuka	dok.	=	dokończenie
kg	=	kilogram	tabl.	=	tablica
dt	=	decytona	p. proc.	=	punkt procentowy
t	=	tona	kat.	=	kategoria
m	=	metr	tj.	=	to jest
km	=	kilometr	UR	=	użytki rolne
km ²	=	kilometr kwadratowy	AWU	=	Roczna jednostka pracy
ha	=	hektar			

WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA

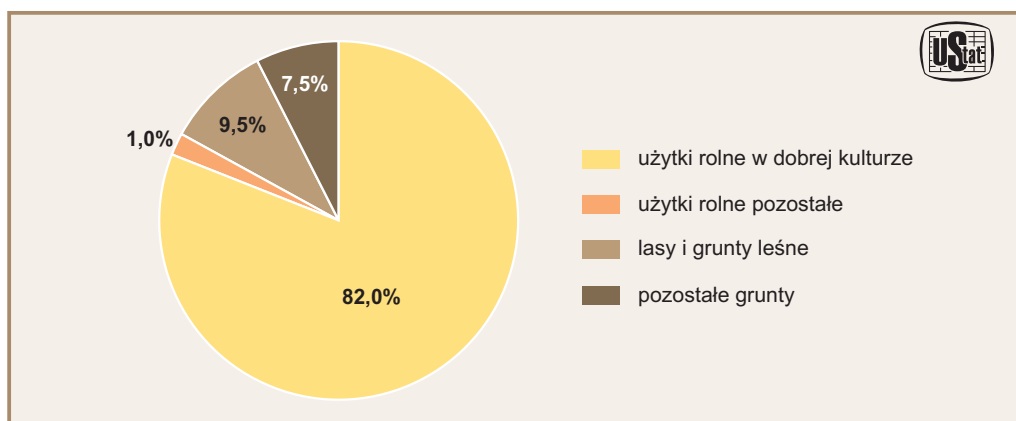
UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

Ogólna **powierzchnia gospodarstw rolnych** w województwie małopolskim w czerwcu 2014 r. wynosiła 649,9 tys. ha, co stanowiło 4,0% powierzchni gospodarstw rolnych w kraju. Mniejszy udział powierzchni gospodarstw odnotowano tylko w 4 województwach: śląskim (2,5% powierzchni gospodarstw w Polsce), lubuskim (odpowiednio 2,9%), opolskim (3,1%) i świętokrzyskim (3,4%), a największy udział powierzchni miało województwo mazowieckie, w którym powierzchnia gospodarstw rolnych stanowiła 13,3% powierzchni w kraju.

W województwie małopolskim gospodarstwa rolne zajmowały 42,8% ogólnej powierzchni województwa, a w kraju omawiane gospodarstwa stanowiły ponad połowę (52,2%) powierzchni Polski. W siedmiu województwach powierzchnia gospodarstw rolnych zajmowała ponad połowę powierzchni ogólnej województwa, największy udział wystąpił w województwie wielkopolskim (w którym gospodarstwa rolne zajmowały 65,0% powierzchni województwa), a najmniejszy udział powierzchni zajmowanej przez gospodarstwa rolne (33,4%) odnotowano w województwie śląskim.

Z ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w województwie w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 628,5 tys. ha, czyli 96,7% powierzchni gruntów ogółem.

Wykr.1. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2014 r.
Stan w czerwcu

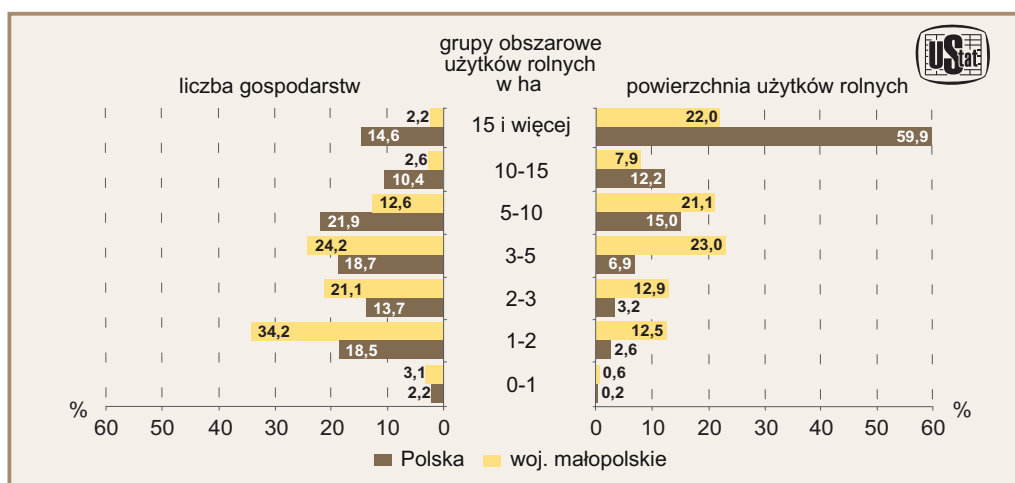
Na przestrzeni ostatnich pięciu lat powierzchnia gruntów użytkowanych w gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim rokrocznie zmniejsza się. W porównaniu z danymi z 2013 r. była mniejsza o 35,5 tys. ha (o 5,2%). Zmniejszeniu uległa powierzchnia użytków rolnych (o 3,4%) oraz lasów i gruntów leśnych (o 30,6%). Zwiększyła się natomiast powierzchnia pozostałych gruntów (o 28,8%). Podobne tendencje wystąpiły w kraju i w większości województw.

W 2014 r. w województwie małopolskim **liczba gospodarstw rolnych** posiadających grunty wyniosła 137,3 tys., co stanowiło 9,7% wszystkich gospodarstw rolnych w kraju. Prawie wszystkie gospodarstwa (99,9%) były własnością osób fizycznych (gospodarstwa indywidualne). W porównaniu z rokiem poprzednim ubyło 5,5 tys. gospodarstw ogółem, a liczba gospodarstw indywidualnych

zmałała o 5,6 tys. Spośród ogólnej liczby gospodarstw posiadających grunty 99,6% gospodarstw utrzymywało użytki rolne w dobrej kulturze rolnej, a 77,4% gospodarstw zajmowało się uprawą ziemiopłodów rolnych. Gospodarstwa posiadające powierzchnię użytków rolnych powyżej 1 ha stanowiły zdecydowaną większość, bo 98,9% wszystkich gospodarstw.

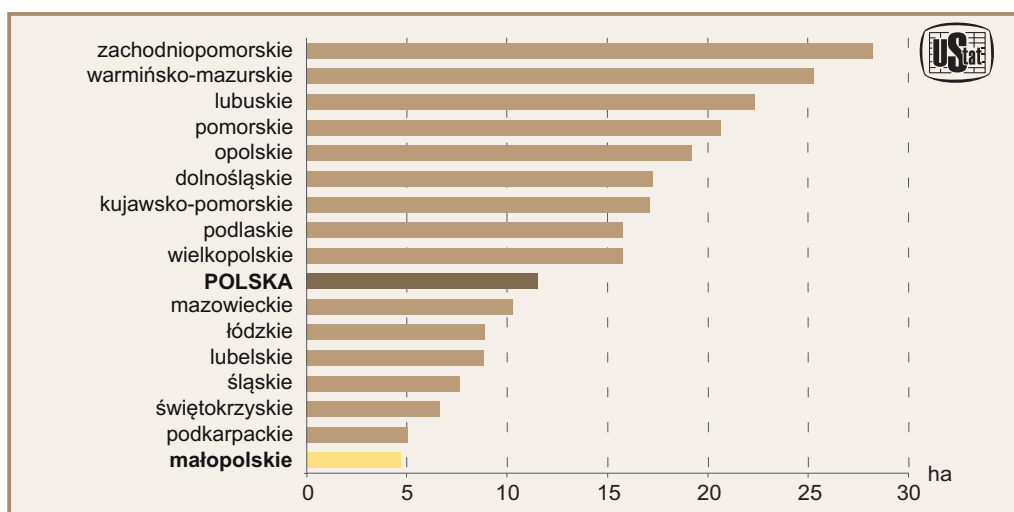
Cechą charakterystyczną rolnictwa w województwie małopolskim jest duże rozdrobnienie. W 2014 r. gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 5 ha stanowiły 82,6% gospodarstw rolnych w województwie. Ich udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych wyniósł 49,0%. Natomiast gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha użytków rolnych stanowiły 2,2% ogólnej liczby gospodarstw, ale gospodarowały na powierzchni stanowiącej 22,0% powierzchni użytków rolnych w województwie. Struktura gospodarstw w poszczególnych grupach obszarowych użytków rolnych w województwie odbiega znacznie od struktury gospodarstw w Polsce, co widać na poniższym wykresie.

Wykr.2. Struktura gospodarstw rolnych ogółem i powierzchnia użytków rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2014 r.

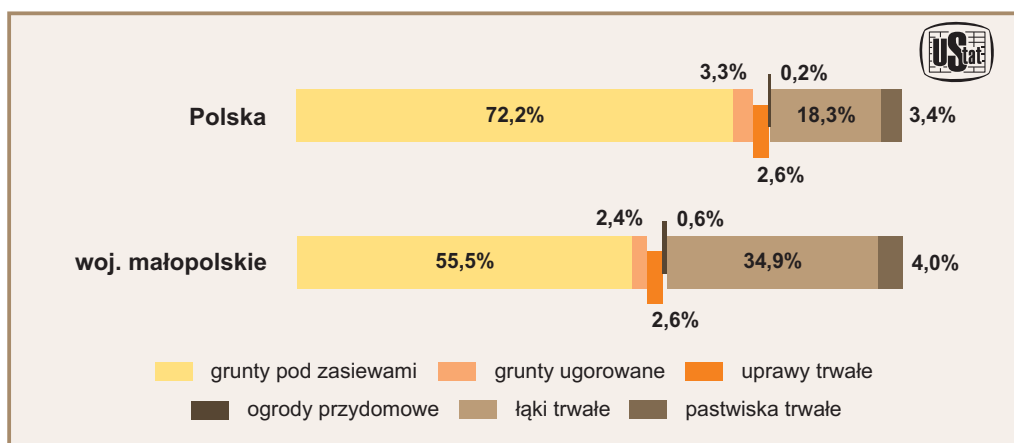
Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego w województwie małopolskim wynosiła 4,73 ha (w Polsce - 11,54 ha) wobec 4,80 ha w 2013 r. Na tle innych województw w Polsce był to najniższy wskaźnik, który podkreśla rozdrobnienie gospodarstw w województwie. Problem ten widoczny jest szczególnie w południowo-wschodniej Polsce, gdzie skoncentrowały się najmniejsze gospodarstwa, a na północno-zachodniej granicy kraju największe powierzchniowo gospodarstwa. Największa przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego charakteryzowała województwo zachodniopomorskie – 28,22 ha i była niemal sześciokrotnie większa niż średnia powierzchnia gospodarstwa w województwie małopolskim.

Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wyniosła 3,94 ha, a w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych - 4,03 ha. W kraju przeciętna powierzchnia użytków rolnych jednego gospodarstwa wyniosła 10,33 ha, a w gospodarstwach o powierzchni powyżej 1 ha użytków – 10,52 ha.

Wykr.3. Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa rolnego według województw w 2014 r.

W ramach ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych największą część stanowią **użytki rolne**. W 2014 r. zajmowały one powierzchnię 539,2 tys. ha i stanowiły 83,0% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych (w kraju 89,3%). W zdecydowanej większości (96,8% użytków ogółem) należały one do gospodarstw indywidualnych. W stosunku do roku 2013 areał użytków rolnych zmniejszył się o 19,1 tys. ha, czyli o 3,4%, ale w strukturze użytkowania gruntów zwiększył się udział użytków o 1,5 p. proc.

Powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej** wyniosła 532,5 tys. ha i stanowiła 82,0% ogólnej powierzchni gruntów w województwie (w kraju 88,5%). W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 12,7 tys. ha, tj. o 2,3%. Zmniejszyła się także powierzchnia użytków rolnych pozostałych (czyli użytków rolnych nie użytkowanych i nie utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) z 13,2 tys. ha w 2013 r. do 6,8 tys. ha w 2014 r. Pomimo zmniejszenia zarówno powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze, jak i pozostałych użytków rolnych, zwiększył się w porównaniu z poprzednim rokiem udział areału użytków rolnych w dobrej kulturze w ogólnej powierzchni gruntów o 2,5 p. proc., a zmniejszył się udział powierzchni użytków rolnych pozostałych o 0,9 p. proc.

Wykr.4. Struktura powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej w 2014 r.
Stan w czerwcu

Ponad połowę (55,5%) powierzchni użytków rolnych będących w dobrej kulturze w gospodarstwach rolnych zajmowały **grunty pod zasiewami** – 295,4 tys. ha i stanowiły 45,5% ogólnej powierzchni gruntów województwa (w kraju - 63,9%). Powierzchnia pod zasiewy, na tle innych województw, była jedną z najmniejszych, stanowiąc 2,8% powierzchni pod zasiewami kraju (mniejsza była tylko w województwach śląskim – 2,6% oraz lubuskim – 2,7%). W porównaniu z poprzednim rokiem, nieznacznie zwiększyła się powierzchnia gruntów pod zasiewami, bo o 1,7% (o 5,0 tys. ha), a jej udział w powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze zwiększył się o 3,5 p. proc.

Drugą grupą gruntów należącą do użytków rolnych w dobrej kulturze pod względem zajmowanej powierzchni były **łąki trwałe** (185,6 tys. ha), stanowiące 34,9% użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej, a zarazem 28,6% ogólnej powierzchni gruntów. W Polsce powierzchnia tych trwałych użytków zielonych zajmowała 16,2% ogólnej powierzchni gruntów. Na tle innych województw, pod względem wielkości powierzchni łąk trwałych, województwo małopolskie uplasowało się na 6 miejscu (z udziałem 7,0% w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim powierzchnia łąk trwałych w województwie zmniejszyła się o 11,0 tys. ha, tj. o 5,6%

Pastwiska trwałe zajmowały 21,2 tys. ha, czyli 4,0% użytków w dobrej kulturze rolnej i 3,3% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. W stosunku do roku 2013 zmniejszyła się (o 17,3%, tj. o 4,4 tys. ha) powierzchnia pastwisk trwałych w województwie małopolskim, jak również udział pastwisk w powierzchni: użytków rolnych (o 0,7 p. proc.) oraz ogólnej powierzchni gruntów (o 0,4 p. proc.).

Spośród upraw trwałych **sady** (o powierzchni 11,5 tys. ha) stanowiły 2,2% użytków rolnych w dobrej kulturze oraz 1,8% powierzchni gospodarstw rolnych, a także 3,4% powierzchni sadów w Polsce (7 lokata spośród województw).

Ogrody przydomowe obejmowały 3,3 tys. ha, przed rokiem 3,8 tys. ha. Ich udział w powierzchni zarówno użytków rolnych w dobrej kulturze, jak i ogólnej powierzchni gruntów województwa nie przekraczał 1%, natomiast na tle powierzchni ogrodów przydomowych w kraju stanowił 9,8% (plasując województwo małopolskie na 4 miejscu wśród województw).

Powierzchnia zajmowana przez **lasy i grunty leśne** – 61,9 tys. ha – stanowiła 9,5% powierzchni gospodarstw rolnych (w Polsce – 5,5%). Pod względem powierzchni lasów i gruntów leśnych województwo małopolskie uplasowało się na 6 miejscu wśród województw, z udziałem 6,9% powierzchni lasów w kraju. W stosunku do roku 2013 powierzchnia zalesiona zmniejszyła się o 27,3 tys. ha, tj. o 30,6%.

WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

Po suchym upalnym lecie 2013 r. przygotowanie pól pod zasiewy ozimin na jesieni 2013 r. było utrudnione z powodu przesuszenia gleby. Jednak siewy ozimin przeprowadzano już na ogół w optymalnych terminach agrotechnicznych. Notowane we wrześniu częste, obfite opady deszczu, przyczyniły się do dobrego uwilgotnienia gleby. Ciepły słoneczny październik sprzyjał kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin. Wysoka jak na listopad temperatura oraz deszczowa pierwsza połowa miesiąca podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju ozimin. Ostatnia dekada listopada z przymrozkami i lekkimi opadami śniegu sprzyjała hartowaniu się roślin.

Ciepły bezśnieżny grudzień i pierwsza połowa stycznia spowodowały miejscami przesuszenie gleby, a wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza zakłócała zimowy spoczynek roślin, powodując przejściowe pobudzenie procesów życiowych ozimin. Ujemnym skutkiem tego procesu było osłabienie zimujących upraw i zmniejszenie ich mrozoodporności. Na przełomie stycznia i lutego 2014 r. dość gruba pokrywa śnieżna dostatecznie chroniła oziminy przed nadmiernym wychłodzeniem, nawet pomimo występujących okresami silnych mrozów. W połowie lutego wzrost średniej dobowej temperatury powietrza przyczynił się do wzmożenia procesów fizjologicznych roślin oraz rozpoczęcia wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych.

Korzystne warunki agrometeorologiczne wiosną 2014 r. sprzyjały szybkiemu i sprawnemu wykonaniu siewów, zabiegów pielęgnacyjnych i nawożenia. Ciepła i słoneczna pogoda w marcu i kwietniu przyczyniła się do przyśpieszenia tempa wzrostu i rozwoju roślin.

Z oceny przeprowadzonej w pierwszej dekadzie maja 2014 r. przez terenowych rzeczoznawców GUS, wynikało iż stan przezimowania zasiewów upraw ozimych, jak i stan upraw jarych w województwie małopolskim był średni. W wyniku strat zimowych zaorano poniżej 1% powierzchni ozimin.

Występujące w maju ulewy, gradobicia spowodowały nieznaczne straty w uprawach, głównie w sadownictwie. Zmienna pogoda w czerwcu i pierwszej połowie lipca, gdzie przeplatały się upalne dni z chłodniejszymi, połączone z przelotnymi opadami deszczu sprzyjały rozwojowi i dojrzewaniu upraw oraz prowadzeniu pielęgnacyjnych prac polowych. Występujące opady deszczu przyczyniły się do poprawy uwilgotnienia ornej warstwy gleby. Upalna i słoneczna pogoda w drugiej połowie lipca, sierpniu i pierwszej połowie września sprzyjała dojrzewaniu roślin oraz sprawnemu prowadzeniu żniw i zbiorów upraw. Rozpoczęte w trzeciej dekadzie lipca żniwa zbóż ozimych i jarych zakończono w drugiej połowie sierpnia. W pierwszej połowie września zakończono zbiór kolejnego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych, kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków.

Ciepła, słoneczna i na ogół bezdeszczowa pogoda w pierwszej i drugiej dekadzie października stwarzała bardzo dobre warunki do zbioru upraw okopowych i pastewnych. Znaczne ochłodzenie połączone z opadami deszczu w trzeciej dekadzie października przejściowo zahamowało wegetację pozostających na polach upraw. Przebieg pogody w pierwszej połowie listopada był na ogół korzystny dla rolnictwa i pozwolił na dokończenie zbiorów upraw.

NAWOŻENIE MINERALNE

W roku gospodarczym 2013/2014 zużycie **nawozów mineralnych (NKP)** w województwie małopolskim było większe niż rok wcześniej. Pod uprawy wysiano 45,6 tys. t nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, tj. o 7,6 tys. t (o 19,9%) więcej niż przed rokiem. W kraju natomiast odnotowano niewielki spadek zużycia nawozów o 0,1%. W województwie zwiększyło się użycie nawozów fosforowych (P_2O_5) i potasowych (K_2O) w stosunku do poprzedniego okresu gospodarczego, natomiast w przypadku azotowych (N) odnotowano spadek zużycia.

Zużycie nawozów według grup asortymentowych przedstawiało się następująco:

- azotowe (N) – 23,5 tys. t, tj. o 9,3% mniej niż przed rokiem,
- fosforowe (P_2O_5) – 8,9 tys. t, tj. o 80,7% więcej niż w roku gospodarczym 2012/2013,
- potasowe (K_2O) – 13,2 tys. t, tj. o 83,4% więcej niż przed rokiem.

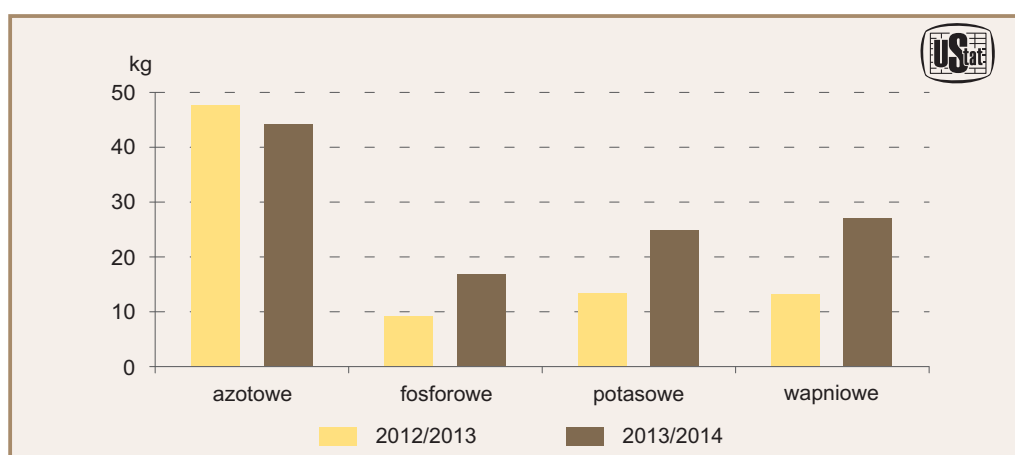
Średnie zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem, pod zbiory w 2014 r., wyniosło 84,6 kg NPK (przy średnim w kraju 132,9 kg) i było o 16,4 kg (o 24,0%) większe niż w poprzednim roku gospodarczym. Natomiast średnie zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze ukształtowało się na poziomie 85,7 kg NPK, czyli o 15,9 kg wyższe niż rok wcześniej. Przy średnim krajowym poziomie zużycia nawozów wynoszącym 134,2 kg NPK na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze, zużycie tych nawozów w województwie małopolskim było jednym z najniższych w kraju (dało to przedostatnią lokatę wśród województw).

W ogólnym zużyciu nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik azot (N) stanowił 51,6%, fosfor (P_2O_5) – 19,5% i potas (K_2O) – 28,9%, podczas gdy jeszcze przed rokiem udział tych składników wynosił odpowiednio: 68,1%, 13,0% i 18,9%. Stosunek N:P:K w roku gospodarczym 2013/14 kształtował się według proporcji 1,00:0,38:0,56 (rok temu wynosił 1,00:0,19:0,28).

W omawianym roku wyraźnie zwiększył się wskaźnik użyźniania gleby na 1 ha użytków rolnych nawozami fosforowymi i potasowymi, co miało m.in. związek z występującymi zmiennymi warunkami meteorologicznymi, które przy niskim nawożeniu związkami fosforu i potasu mogłyby wpłynąć na obniżenie plonowania. Zwiększone zaopatrzenie roślin w fosfor i potas sprzyja lepszemu krzewieniu się roślin, wzmacnia pobieranie wody w roślinach oraz jej magazynowanie, zwiększa odporność na choroby, wyleganie i susze.

Zużycie **nawozów wapniowych** pod zbiory w roku gospodarczym 2013/2014 wyniosło 14,3 tys. t CaO i było dwukrotnie większe niż przed rokiem. Poziom zużycia nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem wynosił 26,5 kg CaO i był o 13,7 kg wyższy niż w poprzednim roku gospodarczym. Średnie zużycie w kraju ukształtowało się na poziomie 47,9 kg CaO. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej zużycie nawozów wapniowych wyniosło 26,9 kg CaO, przed rokiem 13,1 kg CaO. Przy przeciętnym zużyciu w kraju na poziomie 48,6 kg CaO i dużemu zróżnicowaniu poziomowi wapnowania pomiędzy województwami od 97,4 kg w województwie opolskim do 16,6 kg w województwie świętokrzyskim, województwo małopolskie zajęło dwunastą pozycję wśród województw.

Wykr.5. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej

W roku gospodarczym 2013/2014 zużyto 6,6 tys. t **nawozów wapniowo-magnezowych** (CaO+MgO), tj. o 49,7% więcej niż w poprzednim roku gospodarczym. Poziom zużycia nawozów wapniowo-magnezowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych dla rolnictwa ogółem wyniósł 12,2 kg (w kraju 28,6 kg), a w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej ukształtował się na poziomie 12,3 kg (w Polsce – 28,8 kg).

Poziom nawożenia wapniowego, pomimo wzrostu w porównaniu z rokiem poprzednim, pozostaje nadal bardzo niski i niewystarczający w stosunku do potrzeb, które zostały potwierdzone badaniami prowadzonymi przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą¹. Według danych tej instytucji na podstawie 43,5 tys. przebadanych próbek na powierzchni 38,5 tys. ha województwa małopolskiego w latach 2010-2013 ok. 73% gleb na odczyn kwaśny, w tym 52% o pH < 5,5. Udział gleb koniecznie wymagających wapnowania w przebadanej przez stację powierzchni wynosił 42% (średnio w Polsce 21%), i był to jeden z najwyższych wyników, wyższy uzyskało tylko województwo podkarpackie (45%).

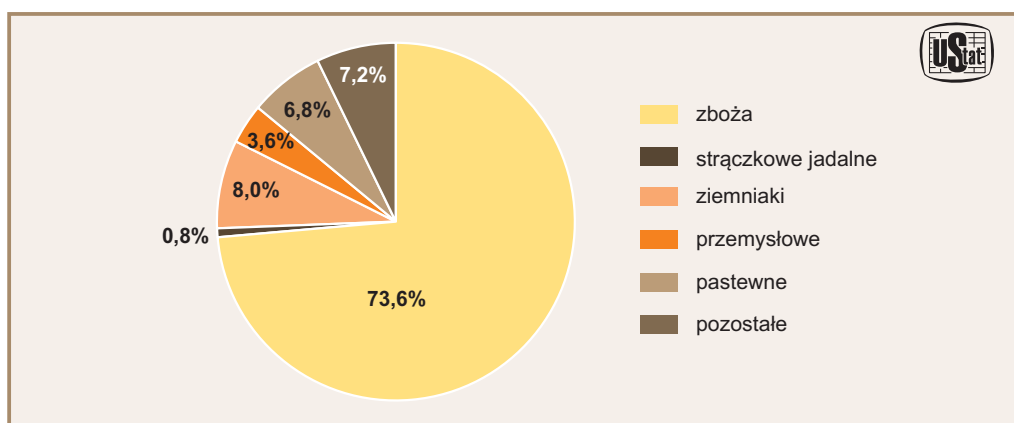
Do czynników wpływających na zakwaszanie gleb, oprócz naturalnych warunków glebowo-klimatycznych należy zaliczyć przede wszystkim zanieczyszczenia przemysłowe i komunikacyjne sprzyjające wymywaniu wapnia i magnezu z gleby, jak również działanie nawozów mineralnych. Zakwaszenie gleb oddziałuje przede wszystkim na ograniczenie plonowania upraw. Wapnowanie wpływa na poprawę urodzajności gleby i zwiększenie przyswajalności przez rośliny m.in.: fosforu, potasu i magnezu oraz mikroelementów. Pod wpływem nawożenia wapniowego ziemia staje się mniej podatna na przenikanie metali ciężkich, maleje przy tym toksyczne działanie glinu czy manganu. Procesy rozkładu substancji organicznej są efektywniejsze. W wyniku działania tych wszystkich czynników poprawia się wydajność oraz jakość produktów rolnych.

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

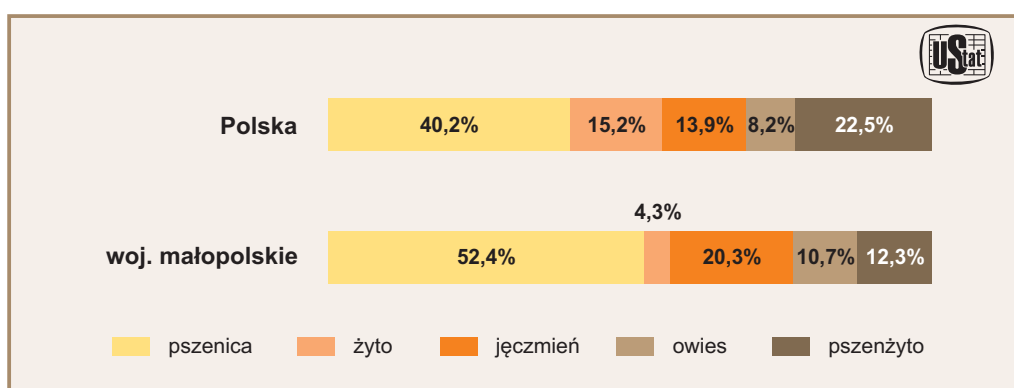
Powierzchnia zasiewów w województwie małopolskim w 2014 r. wyniosła 295,4 tys. ha i była większa niż przed rokiem o 1,7%, tj. o 5,0 tys. ha. W użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 95,9% powierzchni zasiewów ogółem (przed rokiem – 96,1%). W stosunku do roku poprzedniego zwiększyła się powierzchnia upraw zbóż i strączkowych jadalnych, natomiast zmniejszyła upraw przemysłowych, pastewnych i ziemniaków.

W ogólnej powierzchni zasiewów największy areal (217,4 tys. ha, tj. 73,6% ogółu zasiewów) zajmowały zboża ogółem, tj. zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno, gryką, prosem i pozostałymi zbożowymi. Następnymi grupami upraw pod względem powierzchni były ziemniaki uprawiane na 23,6 tys. ha, które stanowiły 8,0% powierzchni zasiewów oraz rośliny pastewne – 20,2 tys. ha (odpowiednio 6,8%). W strukturze zasiewów w porównaniu z rokiem 2013 nieznacznie zwiększył się udział powierzchni obsianej zbożami i upraw roślin strączkowych jadalnych (po 0,2 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział upraw pastewnych (o 0,9 p. proc.), ziemniaków (o 0,7 p. proc.) i przemysłowych (o 0,4 p. proc.).

¹ Środki produkcji w rolnictwie w roku gospodarczym 2013/2014, GUS, Warszawa 2015 [dostęp 02.07.2015] <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/srodki-produkcji-w-rolnictwie-w-roku-gospodarczym-20132014,6,11.html>

Wykr.6. Struktura powierzchni zasiewów ważniejszych grup upraw rolnych w 2014 r.

Areał uprawy **zbóż podstawowych** wyniósł 171,3 tys. ha, stanowiąc 78,8% ogółu powierzchni zajmowanej przez zboża. W stosunku do stanu z 2013 r. powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych zwiększyła się o 8,9 tys. ha, tj. o 5,5%. W gospodarstwach indywidualnych zlokalizowane było 96,6% upraw zbóż podstawowych. Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych województwa małopolskiego stanowiła 2,9% krajowej powierzchni zasiewów zbóż, mniejsza była tylko w dwóch województwach: lubuskim i śląskim.

Wykr.7. Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych w 2014 r.

Ponad połowę powierzchni zasianych zbóż podstawowych zajmowała **pszenica** – 89,8 tys. ha (tj. 52,4% ogółu), w tym głównie pszenica ozima (74,7 tys. ha). Areał uprawy pszenicy zwiększył się (o 2,2%) w stosunku do stanu sprzed roku, poprzez zwiększenie powierzchni uprawy pszenicy jarej (odpowiednio o 35,1%), zmniejszyła się natomiast powierzchnia obsiana pszenicą ozimą (o 2,6%). **Jęczmieniem** obsiano 34,7 tys. ha, czyli o 0,6 tys. ha mniej niż rok temu. W głównej mierze był to jęczmień jary, który stanowił 77,1% ogółu powierzchni jęczmienia. W porównaniu z rokiem 2013 zmniejszyła się o 3,9% powierzchnia uprawy jęczmienia jarego na rzecz jęczmienia ozimego (wzrost o 6,9%). **Owies** uprawiany był na powierzchni 18,3 tys. ha, czyli o 3,6 tys. ha (o 24,5%) większej niż rok temu. Na **pszenżyto** przeznaczono 21,1 tys. ha, tj. o 29,4% więcej niż w 2013 r. **Żyto** zajmowało powierzchnię 7,4 tys. ha wobec 8,2 tys. ha przed rokiem.

Drugą pod względem wielkości powierzchni uprawą w województwie małopolskim były **ziemniaki**. W 2014 r. zajmowały powierzchnię 23,6 tys. ha (bez powierzchni w ogrodach

przydomowych), co stanowiło 8,0% ogólnej powierzchni zasiewów. W stosunku do poprzedniego roku areał uprawy ziemniaków uległ ograniczeniu o 1,7 tys. ha (tj. o 6,7%). W strukturze zasiewów udział ziemniaków zmniejszył się w stosunku do 2013 r. o 0,7 p. proc. Cała niemal uprawa ziemniaków (99,9%) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia uprawy ziemniaków województwa małopolskiego stanowiła 8,8% uprawy krajowej.

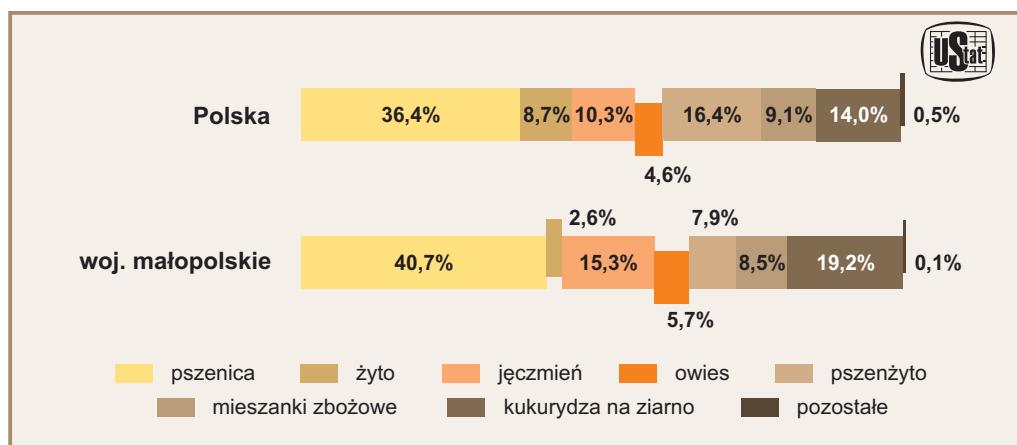
Powierzchnia uprawy roślin **pastewnych** wyniosła 20,2 tys. ha wobec 22,4 tys. ha w 2013 r., czyli zmniejszyła się o 9,7%. Jej udział w ogólnej powierzchni zasiewów wyniósł 6,8%, tym samym obniżył się (o 0,9 p. proc.) w stosunku do poprzedniego roku. W gospodarstwach indywidualnych zlokalizowane było 93,9% wszystkich upraw pastewnych. **Kukurydzę na zielonkę** uprawiano na powierzchni 5,6 tys. ha, tj. o 15,5% większej niż rok temu. Rośliny **strączkowe pastewne** zajmowały obszar 2,9 tys. ha, czyli o 0,6 tys. ha większy niż przed rokiem.

W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się powierzchnia upraw **przemysłowych** z 11,6 tys. ha w 2013 r. do 10,7 tys. ha w 2014 r., tj. o 7,5%. Stanowiło to 3,6% ogólnej powierzchni upraw województwa wobec 4,0% przed rokiem. Wpływ na tę sytuację miało m.in. zmniejszenie powierzchni upraw buraków cukrowych z 1,4 tys. ha do 1,0 tys. ha, czyli o 27,0%. Zwiększyła się natomiast powierzchnia uprawy **rzepaku i rzepiku** z 7,0 tys. ha do 8,3 tys. ha, tj. o 17,6%. Tym samym udział rzepaku i rzepiku w ogólnej powierzchni zasiewów wzrósł o 0,4 p. proc. do poziomu 2,8%. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 73,4% ogółu roślin przemysłowych, 66,9% buraków cukrowych, 69,6% rzepaku i rzepiku.

PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH

W województwie małopolskim w 2014 r. zebrano 860,6 tys. ton **zbóż ogółem**, tj. o 16,7% więcej niż przed rokiem. Stanowiło to 2,7% zbiorów krajowych. Przeciętny plon zbóż wzrósł z 34,6 dt z 1 ha w 2013 r. do 39,6 dt z 1 ha w 2014 r. Średnie plony krajowe zbóż ukształtowały się na poziomie 42,7 dt/ha.

Wykr.8. Struktura zbiorów zbóż w 2014 r.

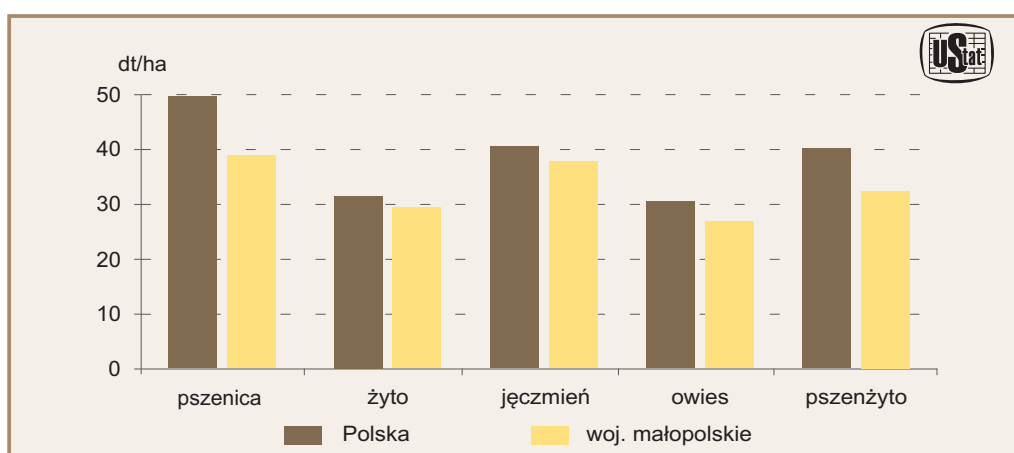
Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 694,6 tys. ton i były wyższe o 111,4 tys. ton (tj. o 19,1%) niż przed rokiem przy średnim plonie 35,8 dt/ha (przed rokiem – 31,0 dt/ha). W 2014 r. odnotowano zdecydowanie wyższe wyniki produkcji wszystkich gatunków

zbóż podstawowych, zarówno ozimych, jak i jarych, niż przed rokiem, z wyjątkiem żyta. Lepsze wyniki produkcji to większe zbiory ziarna zbóż, jak również wyższy plony, m.in. w uprawie pszenicy (wzrost zbiorów o 18,4%, a plonów o 15,7%), przy czym zbiory pszenicy jarej wzrosły o 62,1%, jęczmienia (wzrost odpowiednio o: 18,4% i 20,3%), owsa (o: 35,0% i 8,5%), pszenżyta (o: 46,6% i 13,3%). W uprawie żyta odnotowano wyższe plony o 7,3%, przy mniejszej powierzchni uprawy o 9,6% i niższych zbiorach o 2,8%.

Zbiory zbóż intensywnych (pszenicy, jęczmienia, pszenżyta) wyniosły 550,2 tys. t i były większe o 96,6 tys. ton, tj. o 21,3% od zbiorów roku poprzedniego. Udział zbiorów zbóż intensywnych w ogólnej produkcji zbóż wyniósł 63,9%.

Pomimo osiągniętych wyższych wyników w produkcji zbóż, udział województwa małopolskiego w zasiewach, zbiorach ogólnopolskich był jednym z najniższych pośród województw, a uzyskane plony zbóż pozostawały poniżej średnich krajowych.

Wykr.9. Plony zbóż podstawowych w 2014 r.

Zbiory **ziemniaków** (bez upraw w ogrodach przydomowych) oszacowano na 589,4 tys. t przy średnim plonie 250 dt/ha. W porównaniu z rokiem poprzednim zbiory były większe o 183,1 tys. t, czyli o 37,2%, a plony wzrosły o 80 dt/ha, czyli o 47,1%. Stanowiły one 7,9% zbiorów ogólnopolskich, dając 5 miejsce wśród województw, jednak osiągnięte plony (przy średniej krajowej 278 dt/ha) były jedne z najniższych na tle innych województw.

W grupie upraw **przemysłowych** w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano lepsze wyniki, tj. większe zbiory, jak i wyższe plony. Jednak udział województwa w produkcji krajowej był znikomy (poniżej 1%). Zbiory **roślin oleistych** ukształtowały się na poziomie 30,5 tys. t i były większe o 9,4 tys. t, tj. o 44,5% niż w 2013 r. Średni plon z 1 hektara powierzchni uprawy wyniósł 31,4 dt, co oznacza wzrost o 11,7% w stosunku do przeciętnego plonu sprzed roku (w 2013 r. – 28,1 dt). Wysoką produkcję osiągnął **rzepak i rzepik**. Zbiory oszacowano na poziomie 28,2 tys. t, przy średnim plonowaniu 34,1 dt/ha (w kraju średni plon – 34,4 dt/ha). Produkcja była wyższa o 40,2% w porównaniu z rokiem 2013, a przeciętny plon wyższy o 19,2%. W przypadku **buraków cukrowych** mimo zmniejszenia powierzchni uprawy o 27,0% w stosunku do poprzedniego roku, uzyskano lepsze wyniki w produkcji. Zbiory wyniosły 82,4 tys. t (o 17,5 tys. t więcej niż w 2013 r.), a plonowanie – 834 dt/ha (przed rokiem – 480 dt/ha). W Polsce przeciętne plony buraków cukrowych z 1 ha ukształtowały się na poziomie 683 dt.

Zbiory roślin **strączkowych jadalnych**, których wysokość oceniono na poziomie 6,3 tys. t., były wyższe niż przed rokiem o 63,7%, a plonowanie na poziomie 26,5 dt/ha wzrosło o 22,7%. Zbiory omawianych roślin stanowiły 5,5% zbiorów krajowych, co dało 6 lokatę wśród województw, a wysokość plonów (przy średniej krajowej 21,7 dt/ha) uplasowała województwo na 4 miejscu. W strukturze produkcji roślin strączkowych 33,5% stanowiły zbiory bobu, 24,8% - grochu, 18,9% - fasoli, a 22,8% stanowiły pozostałe rośliny strączkowe.

Ogólna **powierzchnia paszowa** (areal trwałych użytków zielonych, tj. łąk i pastwisk oraz polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę) w 2014 r. wyniosła 224,4 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem była mniejsza o 15,8 tys. ha, tj. o 6,6%. W ogólnej powierzchni użytków rolnych stanowiła ona 41,6%. Natomiast trwałe użytki zielone stanowiły 92,1% ogólnej powierzchni paszowej. Produkcja siana z łąk trwałych łącznie z trzech pokosów wyniosła 883,1 tys. ton i była o 5,1% wyższa od produkcji sprzed roku. Średni plon trzech pokosów z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniósł 47,6 dt/ha (przed rokiem 42,7 dt/ha). Zbiory z pastwisk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły 72,8 tys. ton i były o 7,8% niższe od uzyskanych w 2013 r. Wśród polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę odnotowano wzrost produkcji m.in. dla kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych, a spadek dotyczył m.in. traw polowych na zielonkę, okopowych pastewnych.

Oprócz wyników produkcji głównych ziemiopłodów występujących w badaniach statystycznych coraz większe zainteresowanie wzbudza uprawa ziół, przypraw. Dotyczy to zarówno gospodarstw rolnych, specjalizujących się w uprawie tych roślin, często są to gospodarstwa prowadzone metodami ekologicznymi, prowadzące uprawę konkretnych gatunków, na specjalne zamówienia odbiorców. Także modna staje się uprawa ziół czy przypraw przez amatorów, w tzw. swoich ogródkach, balkonach, doniczkach na parapecie kuchennym na własne potrzeby. Aby przybliżyć społeczeństwu warunki uprawy, właściwości ziół powstał np. specjalny szlak „Małopolska wieś pachnąca ziołami”² skupiający 19 obiektów agroturystycznych wyspecjalizowanych w zakresie uprawy i wykorzystania ziół.

Popularność zdobywają lokalne winnice i browary. Corocznie przybywa osób zakładających uprawę winorośli, rozszerzających areal uprawy i produkujących wina. Wzrasta również zainteresowanie enoturystyką, która polega ona odwiedzaniu winnic i degustacji trunków. W tym celu powstał Małopolski Szlak Winny, w którym przy pomocy profesjonalnych enologów dobrano 15 winnic z różnych części Małopolski, w których turyści będą mieli możliwość zapoznania się z tajnikami uprawy winorośli oraz produkcji wina.³

Warto również wspomnieć o bogatych tradycjach pszczelarskich w województwie, gdzie od wieków wytwarzane były różne rodzaje miodów. Według danych Inspekcji Weterynaryjnej w województwie według stanu na koniec października 2013 r. liczba rodzin pszczelich wyniosła 116,0 tys. (tj. 8,6% ogółu w kraju oraz 4 pozycja na tle innych województw), którymi zajmowało się

² Sądecka Organizacja Turystyczna w Nowym Sączu [dostęp 03.07.2015] http://www.sot.org.pl/index.php?p=1_9

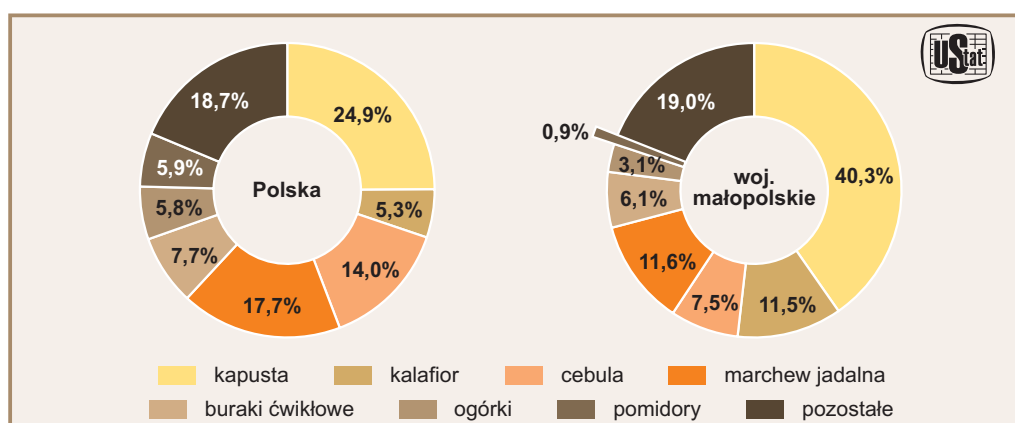
³ Małopolski Instytut Kultury w Krakowie, Promocja regionu, serwis Szlaki Małopolski [dostęp 06.07.2015] <http://szlakimalopolski.mik.krakow.pl/?szlaki=malopolski-szlak-winny>

6,2 tys. pszczelarzy (najwięcej pośród województw, czyli 11,2% pszczelarzy w kraju). Produkcja miodu wyniosła 2,0 tys. ton i stanowiła 8,8% produkcji krajowej⁴. Z myślą o miłośnikach miodów stworzono specjalną trasę turystyczną "Małopolska Miodowa Kraina", na której znajduje się 20 pasiek, skansenów i muzeów bartniczych. Trasa powstała z inicjatywy Sądeckiej Organizacji Turystycznej, która przygotowała przewodnik po bartniczej ofercie regionu. Jest to kompendium zabierające w podróż po małopolskich pasiekach i oferujące zwiedzanie niepowtarzalnych skansenów bartniczych, a także udział w festynach i innych wydarzeniach o tematyce pszczelarskiej⁵.

PRODUKCJA OGRODNICZA

W 2014 r. zebrano 569,6 tys. ton **warzyw gruntowych** (łącznie z warzywami z ogrodów przydomowych), tj. o 161,7 tys. t więcej niż w roku poprzednim (o 39,6%). Zbiory w województwie stanowiły 12,3% zbiorów krajowych i plasowały województwo na 3 miejscu wśród województw. Po zeszłorocznych spadkach produkcji w 2014 r. odnotowano wzrost zarówno powierzchni uprawy, zbiorów, jakości i plonów wszystkich ważniejszych gatunków uprawianych warzyw. Wynikało to m.in. ze zwiększenia arealu upraw, korzystnych warunków agrometeorologicznych podczas wegetacji.

Wykr.10. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2014 r.

Spośród uprawianych w województwie warzyw największy udział w produkcji miała kapusta, której zebrano 229,5 tys. t (40,3% zbiorów ogółu warzyw), tj. o 39,7% więcej niż rok wcześniej. Wyszacowane plony były najwyższe na tle innych województw – 540 dt/ha, przy średniej w kraju 483 dt/ha. W produkcji kapusty województwo zajmuje w ostatnich latach drugie miejsce wśród województw z udziałem 19,8% krajowych zbiorów. Drugim znaczącym uprawianym warzywem (11,5% ogółu zebranych warzyw) był kalafior, którego zbiory były o 89,0% większe niż w 2013 r. i wyniosły 65,4 tys. ton. W produkcji kalafiorów województwo zajęło (podobnie jak i we wcześniejszych latach) pierwsze miejsce w kraju, dostarczając na rynek 26,6% krajowych zbiorów. Pod względem osiągniętych plonów kalafiora – 310 dt/ha, województwo małopolskie uzyskało 2 lokatę wśród województw, przy średniej krajowej - 247 dt/ha.

⁴ Sektor pszczelarski w Polsce w 2013 roku, Instytut Ogrodnictwa Oddział Pszczelarstwa w Puławach, Puławy 2013 [dostęp 06.07.2015]

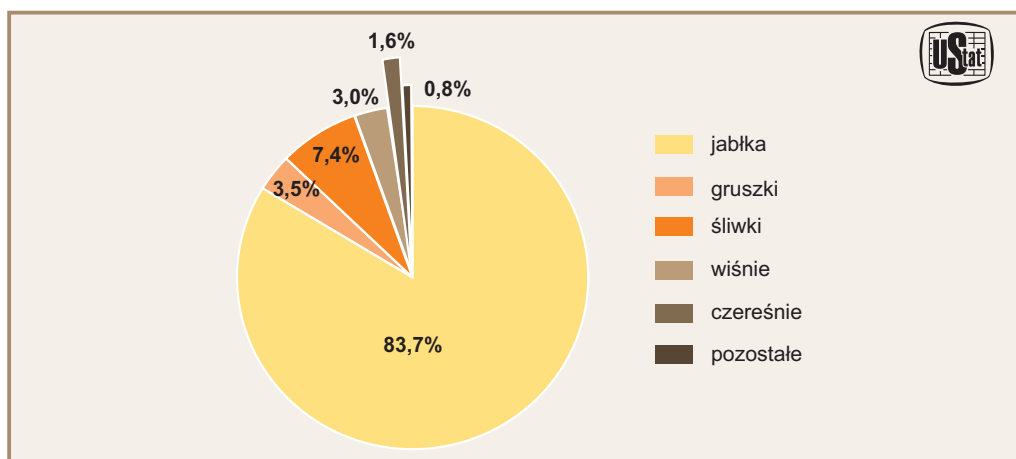
http://www.inhort.pl/files/program_wieloletni/wykaz_publicacji/obszar3/3.3_2013_1_Opracowanie.pdf

⁵ Sądecka Organizacja Turystyczna w Nowym Sączu [dostęp 03.07.2015]

http://www.sot.org.pl/index.php?p=1_15

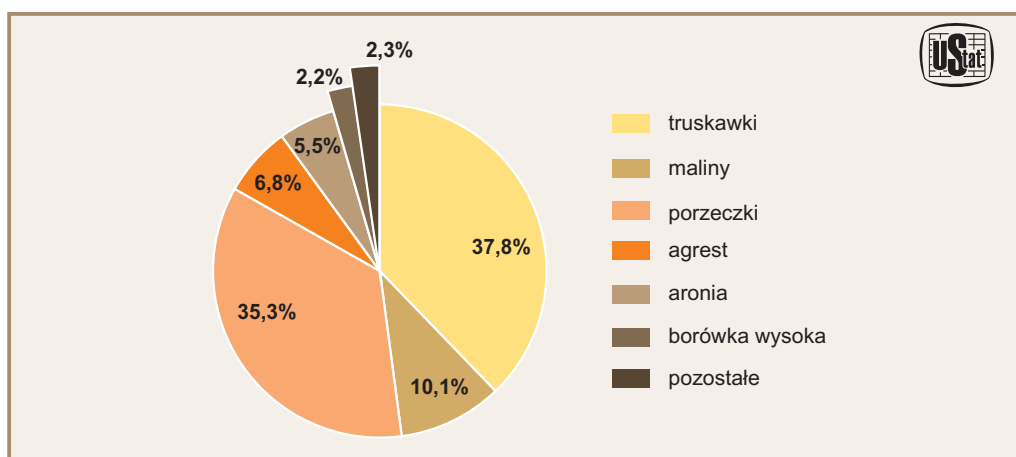
Zbiory **owoców z drzew** były wyższe o 20,6% niż w 2013 r. i wyniosły 147,2 tys. ton. Pomimo mniejszej powierzchni upraw, odnotowano wzrost zarówno zbiorów, jak i plonów wszystkich ważniejszych gatunków drzew owocowych. Szczególnie obrodziły jabłonie (123,2,6 tys. t, wzrost produkcji o 23,1%), śliwy (10,9 tys. t, wzrost o 12,2%) i grusze (5,1 tys. t, wzrost o 8,8%). W produkcji jabłek, jak i śliwek województwo zajęło 5 miejsce wśród województw, a w przypadku gruszek – 4 miejsce. Wyszacowane plony większości owoców przewyższały średnie krajowe (poza plonami jabłek), i tak, np. uzyskane plony gruszek (100,6 dt/ha) były wyższe tylko w województwie lubelskim (143,9 dt/ ha), przy średniej krajowej - 73,5 dt z 1 ha.

Wykr.11. Struktura zbiorów owoców z drzew w 2014 r.

Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych były wyższe o 5,3% niż rok wcześniej i wyniosły 19,6 tys. t. Wzrost produkcji dotyczył truskawek i poziomek gruntowych, których zebrano o 32,8% więcej niż rok temu (tj. 7,4 tys. t) oraz malin i jeżyn bezkolcowych (wzrost o 15,0%, tj. 2,0 tys. ton). W przypadku pozostałych owoców zbiory były mniejsze niż przed rokiem, w szczególności porzeczki – o 9,1% mniej. Zbiory agrestu (1,3 tys. t), pomimo spadku o 8,3% w stosunku do roku poprzedniego, stanowiły 10,7% zbiorów krajowych, dając 5 lokatę wśród wojewódzkich producentów tego owocu.

Wykr.12. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2014 r.

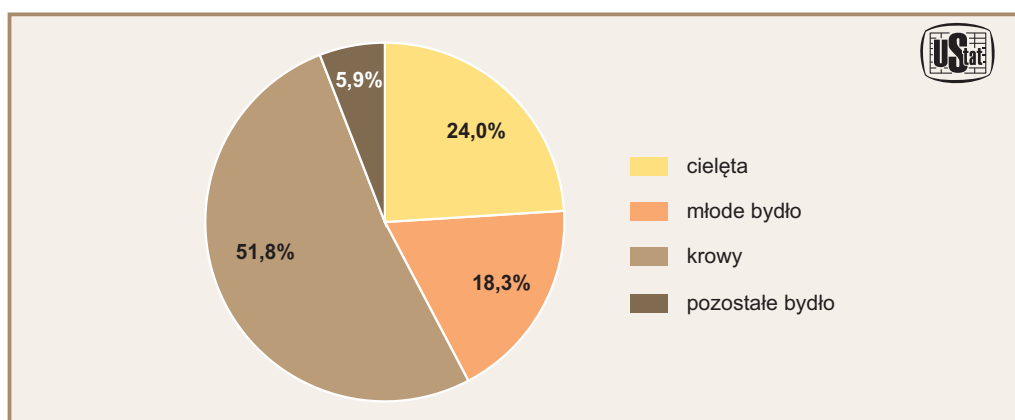
ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE

Pogłowie **bydła** w grudniu 2014 r. wynosiło 166,4 tys. sztuk i zmniejszyło się o 1,2 tys. sztuk (o 0,7%) w odniesieniu do stanu notowanego w grudniu 2013 r. (w Polsce wzrost o 1,3%), a w porównaniu z czerwcem 2014 r. było mniejsze o 3,1 tys. sztuk (o 1,8%). Pogłowie bydła w województwie małopolskim stanowiło 2,9% pogłowia bydła w Polsce, co dało 9 lokatę wśród województw. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 97,3% całego pogłowia bydła w województwie.

Pogłowie krów, liczące 86,1 tys. sztuk, w skali roku zmniejszyło się o 5,1 tys. sztuk, tj. o 5,6%, w tym liczba krów mlecznych (84,0 tys. sztuk) spadła o 5,0 tys. sztuk, czyli o 5,7%. Natomiast w porównaniu ze stanem z czerwca 2014 r. liczebność krów zmniejszyła się o 0,5 tys. sztuk, tj. o 0,5%.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w grudniu 2014 r. 30,9 sztuk, w tym krów 16,0 (dla Polski odpowiednio 38,9 oraz 16,5 sztuk).

Wykr.13. Struktura pogłowia bydła według grup użytkowo-produkcyjnych w 2014 r.
Stan w grudniu

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła rejestrowaną w grudniu 2013 r. zmalał udział grupy bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (o 1,5 p. proc.), w tym krów (o 2,7 p. proc.), a zwiększył się udział grupy cieląt (o 2,5 p. proc.), natomiast udział młodego bydła w wieku 1–2 lat pozostał na niezmienionym poziomie.

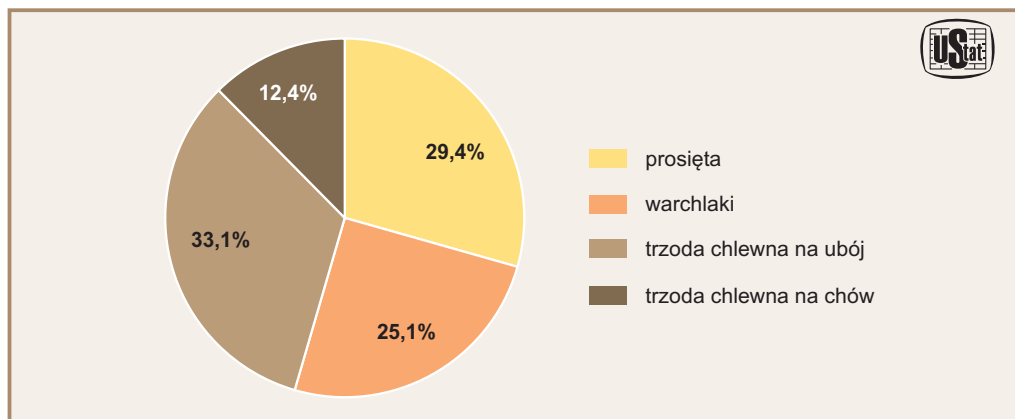
Według stanu w grudniu 2014 r. pogłowie **trzody chlewnej** w województwie małopolskim liczyło 190,6 tys. sztuk i było większe o 4,2 tys. sztuk, tj. o 2,2% w skali roku (w kraju wzrost o 2,2%) i o 0,3 tys. sztuk, czyli o 0,1% w porównaniu ze stanem z czerwca 2014 r. Pogłowie trzody chlewnej w województwie małopolskim stanowiło 1,7% pogłowia krajowego (13 lokata wśród województw). W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 97,6% całego pogłowia trzody chlewnej.

W grudniu 2014 r. obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych wynosiła 35,4 sztuk, a loch ogółem 4,3 sztuk (dla Polski odpowiednio 77,4 oraz 6,6 sztuk).

W porównaniu z listopadem 2013 r. pogłowie trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej na ubój zwiększyło się o 2,6 tys. sztuk, tj. o 4,3% do poziomu 63,1 tys. sztuk. Liczebność warchlaków o wadze 20-50 kg wzrosła o 1,3 tys. sztuk (o 2,7%), prosiąt o wadze do 20 kg - o 0,8 tys. sztuk (o 1,4%). Stado

loch na chów zmniejszyło się o 0,3 tys. sztuk, tj. o 1,3% do poziomu 23,4 tys. sztuk, w tym liczba loch prośnych wzrosła o 0,8 tys. sztuk, czyli o 5,3%.

Wykr.14. Struktura pogłowia trzody chlewnej według grup użytkowo-produkcyjnych w 2014 r.
Stan w grudniu

W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody chlewnej z listopada 2013 r. zaszły nieznaczne zmiany, zwiększył się udział trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój (o 0,7 p. proc.) oraz warchlaków o wadze 20-50 kg (o 0,1 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów (o 0,5 p. proc.), w tym loch (o 0,4 p. proc.) oraz prosiąt (o 0,2 p. proc.).

Pogłowie **owiec** w grudniu 2014 r. liczyło 57,7 tys. sztuk i było niższe o 9,1% od stanu notowanego w grudniu 2013 r. i o 12,3% w porównaniu do stanu z czerwca 2014 r. Maciorki jednoroczne i starsze stanowiły 74,4% ogółu stada owiec (43,0 tys. sztuk). Na gospodarstwa indywidualne przypadało 99,4% ogółu pogłowia w województwie. Udział województwa małopolskiego w stanie pogłowia owiec w Polsce był najwyższy na tle innych województw i wyniósł 28,7%.

W stosunku do stanu w grudniu 2013 r. stado owiec na chów zmniejszyło się o 5,9 tys. sztuk, czyli o 9,7%, a liczba owiec na rzeź wzrosła o 44 sztuki, tj. o 1,4%.

W grudniu 2014 r. obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wynosiła 10,7 szt., w tym maciorek 8,0 szt. (w kraju odpowiednio: 1,4 i 0,9).

Owce od wieków kojarzone są z Tatrami, gdzie wypasane są na halach i polanach. Tradycje pasterskie zostały mocno zakorzenione w kulturze góralskiej. Redyk owiec, czyli coroczny wypas owiec wiąże się ze ściśle określonymi regułami pasterskimi, tradycjami, zwyczajami, technikami, sprzętem. Wiosną (redyk wiosenny) baca przy pomocy juhasów wyprowadza owce powierzone przez gospodarzy na pastwiska, powrót następuje dopiero jesienią (redyk jesienny). Produkty uzyskane w czasie wypasu (bundz, bryndza, oscypek) sprzedawane są bezpośrednio przez baców, ale również na targowiskach i stoiskach przydrożnych⁶. Na terenie np. Tatrzańskiego Parku Narodowego prowadzony jest tzw. kulturowy wypas owiec, który obwarowany jest spełnieniem szczególnych wymogów (np. prowadzić go mogą tylko bacowie ze specjalną koncesją, określona jest liczba owiec, rasa, zachowanie tradycji pasterskich). Odkąd produkcja oscypka regulowana jest normami

⁶ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Rozwoju Gospodarczego [dostęp 07.07.2015] <http://www.malopolska.pl/Turysta/MalopolskaCzasLudzki/Strony/Redykc corocznywypasowiec.aspx>

europejskimi (zawartość mleka owczego minimum 70%), w górach można szukać bacówek z certyfikatami, potwierdzającymi produkcję oryginalnego oscypka. W tym celu Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury stworzyła specjalnie dla turystów Szlak Oscypkowy⁷, prowadzący właśnie po certyfikowanych bacówkach.

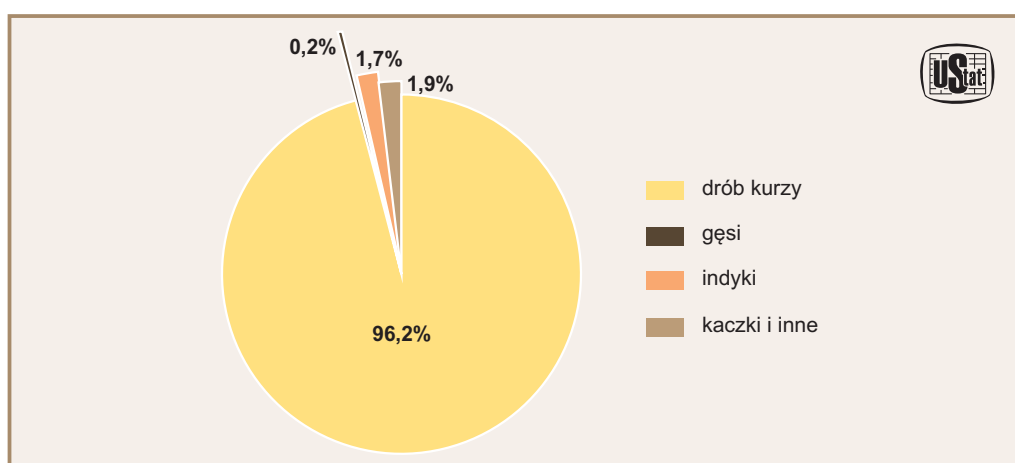
Pogłowie **kóz** w czerwcu 2013 r. wyniosło 12,7 tys. sztuk i zmniejszyło się w porównaniu ze stanem z czerwca 2012 r. o 0,5 tys. sztuk, tj. o 3,6%. Samice stanowiły 83,3% (10,5 tys. sztuk) ogółu stada. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 99,8% ogółu kóz. Pogłowie kóz w województwie stanowiło 15,7% pogłowia w Polsce i tym samym ulokowało województwo na drugiej pozycji, za województwem podkarpackim.

Liczba **koni** utrzymywana w gospodarstwach rolnych obniżyła się z 18,8 tys. sztuk w czerwcu 2012 r. do 15,7 tys. sztuk w czerwcu 2013 r., czyli o 16,6%. Konie 3-letnie i starsze stanowiły 72,0% (11,3 tys. sztuk) ogółu koni. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 97,5% ogółu koni. Pogłowie koni w województwie stanowiło 7,6% pogłowia ogólnokrajowego (5 lokata wśród województw).

Pogłowie **drobiu** ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w grudniu 2014 r. liczyło 5403,1 tys. sztuk i zwiększyło się o 11,5% w porównaniu ze stanem sprzed roku i o 10,4% w stosunku do czerwca 2014 r. Pogłowie drobiu w województwie stanowiło 4,1% pogłowia krajowego, dając 11 miejsce na tle województw. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywane było 98,9% ogółu pogłowia drobiu.

Najliczniejszym gatunkiem drobiu utrzymywanym w województwie był drób kurzy (96,2% całego pogłowia drobiu), w tym nioski, które stanowiły ponad połowę pogłowia drobiu.

Wykr.15. Struktura gatunkowa pogłowia drobiu w 2014 r.
Stan w grudniu

Średnio w województwie obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych w grudniu 2014 r. wyniosła 964 sztuk (w kraju 831), w tym niosek - 578 sztuk (w Polsce - 314).

⁷ Tatrzańska Agencja Rozwoju, Promocji i Kultury w Zakopanem [dostęp 08.07.2015]
http://www.tatry.pl/index.php?strona,menu,pol,glowna,1397,0,1461,szlak_oscypkowy,ant.html

Oprócz opisanych powyżej zwierząt gospodarskich występujących najczęściej w gospodarstwach rolnych coraz większą popularnością cieszy się hodowla zwierząt dzikich, np. danieli, jeleni, strusi czy zwierząt futerkowych, ślimaków. Zwierzęta te występują w hodowlach fermowych, czyli nastawionych na pozyskanie mięsa, jaj czy skór, zagrodowych dla celów łowieckich, jak i hodowle amatorskie (dla samej przyjemności posiadania zwierząt lub w gospodarstwach agroturystycznych jako atrakcja dla turystów).

Natomiast w gospodarce rybackiej w województwie największe znaczenie ma chów i hodowla karpia oraz pstrągów tęczowych. W Gospodarstwie Karpowym w Zatorze, wyselekcjonowano rodzimą, linię karpia, tzw. Zatorską. W 2007 r. Karp Zatorski został wpisany na Listę Produktów Tradycyjnych.

W województwie małopolskim działa 17 dużych gospodarstw pstrągowych, połowa z nich to gospodarstwa zarybieniowe produkujące materiał zarybieniowy dla wód otwartych⁸.

SKUP I CENY PRODUKTÓW ROLNYCH

W 2014 r. w województwie małopolskim skupiono produkty rolne o łącznej wartości 1047,7 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), czyli mniejszej o 2,3% niż rok wcześniej. **Wartość skupionych produktów** roślinnych wynosiła 298,5 mln zł i w porównaniu z rokiem 2013 była niższa o 6,9%. Natomiast produkty zwierzęce skupione w kwocie 749,2 mln zł, które stanowiły 71,5% ogółu wartości skupionych produktów rolnych, były nieznacznie niższe (o 0,3%) niż uzyskane przed rokiem.

Skup **zbóż** ogółem wyniósł 49,0 mln zł i był niższy niż w 2013 r. o 0,9%. W 2014 r. skupiono 80,6 tys. t ziarna zbóż, tj. o 20,9% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Więcej skupiono zarówno zbóż konsumpcyjnych i paszowych (o 15,8%), jak i ziarna siewnego zbóż podstawowych (o 36,2%). Ceny skupu podstawowych gatunków zbóż konsumpcyjnych i paszowych były niższe niż rok wcześniej. Rolnicy za 1 dt pszenicy w skupie otrzymywali średnio 63,54 zł (tj. o 19,8% mniej), jęczmienia – 62,63 zł (o 19,0% mniej), a żyta – 52,61 zł (o 9,9% mniej). Podobna sytuacja wystąpiła na targowiskach, gdzie za 1 dt pszenicy płacono 88,73 zł (o 12,6% mniej niż przed rokiem), za jęczmień – 83,88 zł/dt (o 8,0% mniej), a za żyto – 78,88 zł/dt (o 9,7% mniej).

Ziemniaków skupiono 14,4 tys. t, czyli o 2,2% więcej niż w 2013 r. Średnia cena skupu ziemniaków (jadalnych, bez wczesnych) wyniosła 49,32 zł za 1 dt i była o 30,9% niższa niż przed rokiem. W obrocie targowiskowym cena ziemniaków (jadalnych, bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 93,07 zł/dt, tj. o 1,2% niższym niż w 2013 r.

Buraków cukrowych skupiono 81,7 tys. t, tj. o 15,4% więcej niż rok wcześniej. Przeciętnie za 1 dt buraków w skupie płacono o 17,2% mniej niż w 2013 r., czyli 11,99 zł.

Skup **rzepaku i rzepiku** w wielkości 21,6 tys. t był wyższy o 13,7% od uzyskanego przed rokiem. Ale średnia cena skupu 1 dt rzepaku i rzepiku spadła w stosunku do ceny notowanej rok wcześniej o 10,3% i wyniosła 132,11 zł.

⁸ Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Rozwoju Gospodarczego [dostęp 08.07.2015] <http://www.malopolska.pl/Obywatel/Rolnictwo/Strony/GospodarkaRybacka.aspx>

Żywca rzeźnego (w wadze żywej) skupiono 110,2 tys. t, czyli o 9,5% więcej niż w 2013 r. Większy był skup cieląt (o 34,9%), drobiu (o 17,7%), owiec (o 11,8%) oraz trzody chlewnej (o 9,9%). Zmniejszył się natomiast skup koni (o 8,4%) oraz bydła (o 0,9%). Średnia cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 6,01 zł i była niższa o 10,3% niż w 2013 r. Za 1 kg cieląt rzeźnych płacono średnio 10,75 zł, czyli o 5,3% mniej niż przed rokiem. Przeciętna cena 1 kg żywca wieprzowego ukształtowała się na poziomie 4,68 zł, tj. o 9,7% niższym od uzyskanego w 2013 r. Natomiast na targowiskach cena żywca wołowego (4,92 zł/kg) i wieprzowego (5,22 zł/kg) była niższa niż przed rokiem odpowiednio o: 5,6% i 4,7%. Więcej, bo o 3,7% płacono za 1 kg cieląt rzeźnych (10,06 zł) niż w 2013 r.

Ceny **zwierząt gospodarskich** na targowiskach spadły w porównaniu z rokiem 2013, z wyjątkiem ceny konia roboczego. Za krowę dojną płacono 3101 zł (o 1,9% mniej), za jałówkę 1-roczną – 1895 zł (o 15,7% mniej), a za prosię na chów – 188,30 zł (o 1,9% mniej). Cena konia roboczego wzrosła o 7,8% do poziomu 5771 zł.

W 2014 r. skupiono 150,1 mln l **mleka krowiego** i było to o 13,1% więcej niż w 2013 r. Średnia cena skupu 1 litra mleka wyniosła 1,27 zł i w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększyła się o 7,6%. W obrocie targowiskowym za 1 l mleka płacono 2,35 zł, czyli o 2,6% więcej niż rok wcześniej.

Jaj kurzych konsumpcyjnych skupiono 70,3 mln sztuk, tj. o 43,8% mniej niż w 2013 r. Przeciętna cena skupu 1 jajka wyniosła 0,24 zł i zmniejszyła się o 33,3% w stosunku do poprzedniego roku, natomiast na targowiskach utrzymała się cena sprzed roku – 0,72 zł za sztukę.

W 2013 r. skupiono 121 ton owoców leśnych na kwotę 1082,8 tys. zł, w tym głównie borówkę (czernicę) – 110 ton oraz 11 ton grzybów leśnych za kwotę 148,3 tys. zł.

CHARAKTERYSTYKA EKONOMICZNA ROLNICTWA

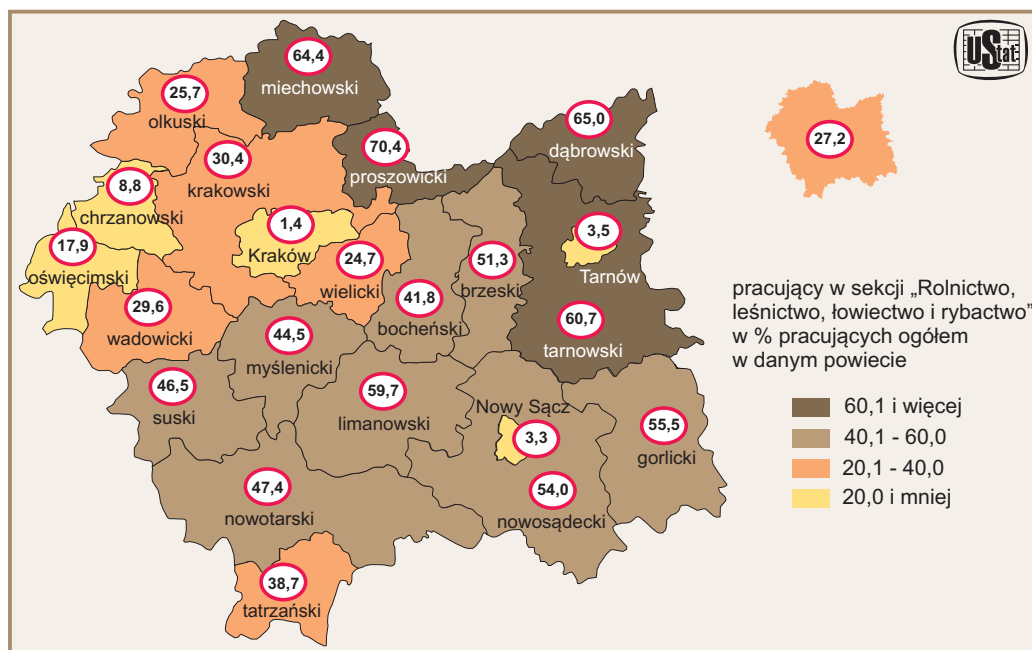
W województwie małopolskim tereny wiejskie zajmują ponad 89% powierzchni województwa, a ludność zamieszkująca tereny wiejskie stanowiła w 2014 r. 51,4% ogółu ludności. Spośród województw tylko w czterech województwach ludność zamieszkująca wieś przeważała nad liczbą ludności w miastach, najwyższy wskaźnik ruralizacji uzyskało województwo podkarpackie (58,7%), a województwo małopolskie uplasowało się na 4 miejscu. Liczba ludności zamieszkująca na wsi przypadająca na 1 km² powierzchni wiejskiej w województwie wyniosła 128 osób i była to najwyższa gęstość zaludnienia na tle innych województw (przy średniej w kraju 52 os/km²). Przeciętnie jedną miejscowość wiejską w województwie zamieszkiwały 884 osoby (w Polsce – 290 osób).

Spośród ogółu **pracujących** w gospodarce narodowej w województwie według stanu w końcu grudnia 2013 r. w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007) pracowało 272,7 tys. osób (tj. 21,6% ogółu) i stanowiło to 11,4% ogółu pracujących w kraju w tej sekcji. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto** w 2013 r. dla pracujących w opisywanej sekcji w województwie wyniosło 3897,98 zł i było o 15,6% wyższe od przeciętnej płacy dla całej gospodarki narodowej w województwie, ale na tle innych województw było jednym z najniższych wynagrodzeń (średnia płaca w kraju w omawianej sekcji wyniosła 3970,50 zł).

Pracujący w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych według stanu w końcu grudnia 2013 r. w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” stanowili 27,2% ogółu pracujących w województwie. Najwyższy udział

pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” odnotowano w powiatach: proszowickim (70,4% ogółu pracujących w powiecie), dąbrowskim (odpowiednio 65,0% ogółu), miechowski (64,4% ogółu), tarnowski (60,7%), natomiast najniższy udział pracujących dotyczył miast na prawach powiatu: Kraków (1,4% ogółu pracujących w mieście), Nowy Sącz (3,3% ogółu), Tarnów (3,5% ogółu) oraz powiatu chrzanowskiego (8,8% ogółu).

Mapa 1. Udział pracujących w sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” według powiatów w 2013 r.
Stan w dniu 31 XII

Według danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przeciętna liczba **emerytów i rencistów rolników indywidualnych** w 2014 r. w województwie wyniosła 99,8 tys. osób (przed rokiem 101,4 tys.), w tym emerytury pobierało 71,5 tys. osób, renty z tytułu niezdolności do pracy – 24,9 tys. osób. Pod względem liczby emerytów i rencistów województwo małopolskie uplasowało się na 5 miejscu wśród województw. Przeciętne miesięczne świadczenie (emerytura i renta) wypłacane rolnikom indywidualnym w 2014 r. wyniosło 1107,41 zł i było o 2,1% wyższe niż w 2013 r. (średnia wartość świadczenia w kraju - 1144,73 zł, 15 miejsce na tle innych województw). Świadczenie to liczone jest łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. Przeciętna kwota emerytury wyniosła 1156,38 zł, a renta z tytułu niezdolności do pracy 961,09 zł.

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w końcu 2014 r. w powiatowych urzędach pracy województwa **zarejestrowanych** było 75,2 tys. **bezrobotnych** zamieszkałych na wsi, czyli 54,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, w tym 4,0 tys. osób posiadających własne gospodarstwo rolne. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi o 15,1 tys. osób, w tym posiadających własne gospodarstwo rolne o 0,9 tys. osób. Według stanu w końcu grudnia 2014 r. w omawianej grupie bezrobotnych ponad

połowę (55,3%) stanowiły osoby młode w przedziale wiekowym 18-34 lata, natomiast według kategorii wykształcenia najwięcej (32,6%) było osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

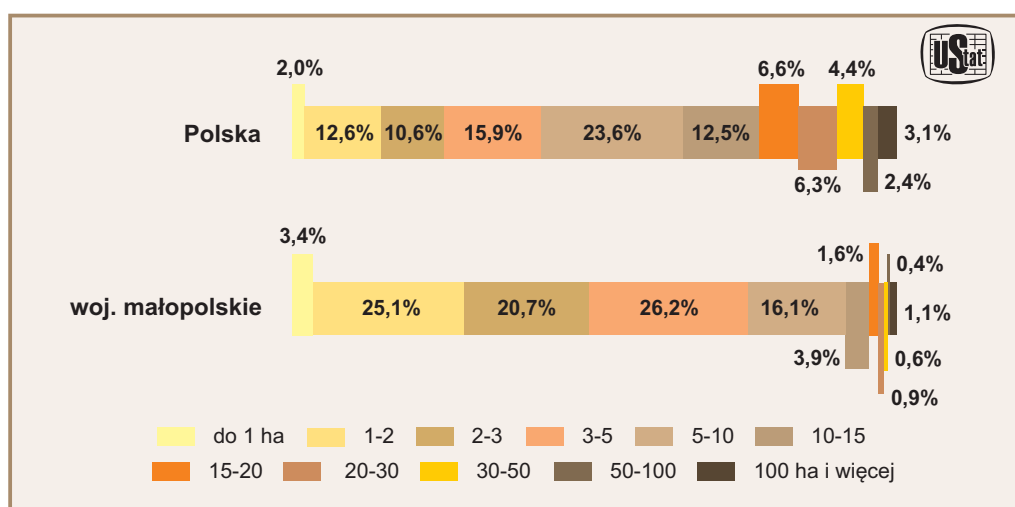
Według danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w 2013 r. w **wypadkach** przy pracy w gospodarstwach indywidualnych poszkodowanych zostało 1307 osób (którym wypłacono jednorazowe odszkodowania), w tym 7 osób w wypadkach śmiertelnych. Najczęstszym wydarzeniem powodującym uraz był upadek osób (766 osób poszkodowanych) oraz pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń (175 osób poszkodowanych).

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2013 r. w województwie w rolnictwie i łowiectwie (dział 01 - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007; pogrupowane według faktycznej lokalizacji inwestycji) wyniosły 172,0 mln zł (ceny bieżące) i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 4,1%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych nakłady ukształtowały się na poziomie 308 zł (wobec przeciętnie 335 zł w kraju). Natomiast **wartość brutto środków trwałych** w rolnictwie i łowiectwie (dział 01 - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007; grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności) według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r. wyniosła 6827,2 mln zł (bieżące ceny ewidencyjne) i była wyższa niż przed rokiem o 2,4%.

Rokrocznie zwiększają się dochody budżetów jednostek samorządowych z tytułu **podatku rolnego**, w 2013 r. w województwie małopolskim wyniosły 96,1 mln zł, wobec 92,0 mln zł rok wcześniej i stanowiły 5,8% podatku rolnego krajowego.

Według wyników badania struktury gospodarstw rolnych (BSGR)⁹ obejmującego okres od 2 czerwca 2012 r. do 1 czerwca 2013 r. wykazały, że **nakłady pracy na prowadzenie działalności rolniczej** we wszystkich gospodarstwach rolnych w województwie małopolskim wyniosły 185,2 tys. AWU, w tym zdecydowana większość, czyli 183,0 tys. (98,8%) została poniesiona w gospodarstwach indywidualnych.

Wykr.16. Struktura nakładów pracy w AWU na prowadzenie działalności rolniczej według grup obszarowych użytków rolnych w 2013 r.

⁹ Szczegółowe wyjaśnienia metodologiczne znajdują się w publikacji „Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie małopolskim w 2013 r.” Kraków, 2014 <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/rolnictwo-lesnictwo/charakterystyka-gospodarstw-rolnych-w-województwie-malopolskim-w-2013-r-,2,1.html>

Najwyższe nakłady pracy poniesione w gospodarstwach rolnych w województwie wystąpiły w mniejszych gospodarstwach pod względem powierzchni, tj. do 5 ha UR. Przeciętnie w kraju zanotowano znacznie wyższe niż w województwie nakłady pracy w gospodarstwach o wielkości 5 ha i więcej. Wynika to ze struktury wielkościowej gospodarstw rolnych, w województwie widać wyraźnie rozdrobnienie agrarne na tle Polski i innych województw.

W gospodarstwach indywidualnych 98,8% ogółu nakładów pracy ponoszonych na prowadzenie działalności rolniczej stanowiła rodzinna siła robocza (180,7 tys. AWU). Wartość omawianego wskaźnika zmniejszała się wraz ze zwiększaniem powierzchni użytków rolnych gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Najwyższa wartość wskaźnika występowała w gospodarstwach mniejszych - o powierzchni użytków rolnych 1-3 ha - udział rodzinnej siły roboczej w takich gospodarstwach wyniósł 99,3% ogółu nakładów pracy ponoszonych na prowadzenie działalności rolniczej. Dla porównania, w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych 100 ha i więcej udział ten ukształtował się na poziomie 56,6%.

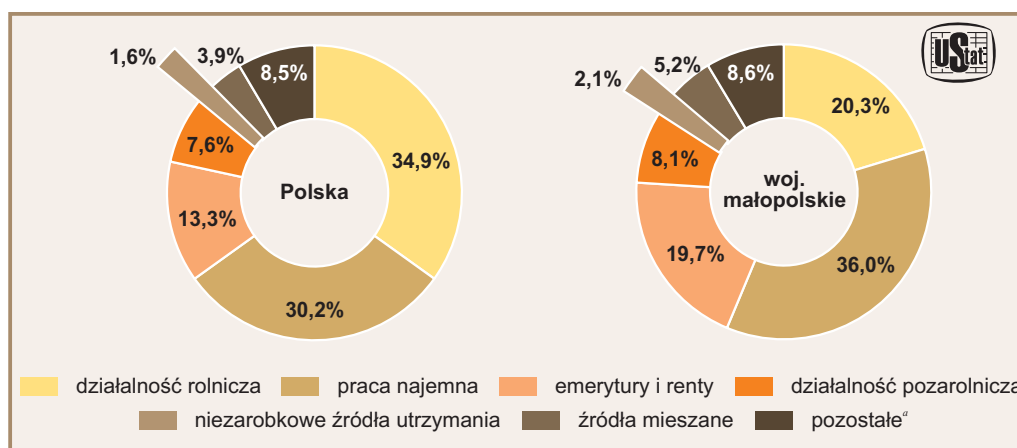
Wśród ogółu pracujących w gospodarstwach rolnych znalazło się również 2,1 tys. AWU pracowników najemnych stałych oraz 2,4 tys. AWU pracujących dorywczo i na kontraktach oraz w ramach pomocy sąsiedzkiej.

W okresie od 2 czerwca 2012 r. do 1 czerwca 2013 r., w województwie małopolskim 142,8 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało **dochody z prowadzonej działalności rolniczej**, w tym 136,7 tys. o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha (95,8%). Działalność wyłącznie rolniczą prowadziło 97,4%, tj. 139,0 tys. gospodarstw, a 3,9 tys. prowadziło działalność rolniczą i inną niż rolniczą.

Gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego, oprócz dochodów z działalności rolniczej, uzyskiwały dochody m.in. ze źródeł takich, jak:

- praca najemna – 54,8% ogółu omawianych gospodarstw (w kraju było to 49,8%),
- emerytury i renty – 42,9% (w kraju – 30,9%),
- działalność pozarolnicza – 15,8% (w kraju – 15,2%),
- inne niezarobkowe źródła poza emeryturą i rentą – 5,6% (w kraju – 4,5%).

Wykr.17. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego według głównego źródła dochodu w 2013 r.

^a Żadne ze źródeł nie przekroczyło 50% udziału w całkowitych dochodach gospodarstwa domowego.

W województwie małopolskim, w strukturze gospodarstw rolnych w 2013 r. według **wielkości ekonomicznej** (czyli całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa wyrażonej w euro), do najniższych klas, tj. 0-<8 tys. euro należało 84,9% gospodarstw rolnych (w Polsce – 66,4%). Udział gospodarstw najsłabszych ekonomicznie do 2 tys. euro wyniósł 39,2% (w kraju 28,2%), a od 2 do 4 tys. euro 26,1% (w Polsce 19,8%). Gospodarstwa najsilniejsze ekonomicznie, tj. w klasie 50 tys. euro i więcej stanowiły zaledwie 1,3% gospodarstw w województwie (w kraju – 5,3%).

Natomiast w podziale według **typu rolniczego** (ustalonego na podstawie wielkości udziału standardowej produkcji poszczególnych działalności rolniczych prowadzonych w gospodarstwie w całkowitej standardowej produkcji gospodarstwa rolnego) wśród gospodarstw rolnych dominowały, podobnie jak w Polsce, gospodarstwa specjalizujące się w uprawach polowych - 43,1%. Gospodarstwa specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi stanowiły - 15,2% (w kraju 11,3%). Natomiast, co piąte gospodarstwo rolne w województwie zostało zakwalifikowane do typu „mieszane - różne uprawy i zwierzęta”. Najniższy odsetek gospodarstw odnotowano w typie „specjalizujące się w uprawach ogrodnich” - 1,9%. Odsetek gospodarstw niesklasyfikowanych wyniósł 3,3% (w Polsce 2,1%).

Średnia wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego w województwie małopolskim w 2013 r. wynosiła 6,1 tys. euro i była przeszło dwa razy niższa niż w kraju (15,1 tys. euro). W poszczególnych typach rolniczych wahała się w zakresie od 3,6 tys. euro dla gospodarstw typu „specjalizujące się w uprawach polowych”, 6,3 tys. euro dla typu „specjalizujące się w uprawach trwałych” oraz 20,2 tys. euro dla gospodarstw typu „specjalizujące się w chowie zwierząt żywionych paszami treściwymi” do 51,6 tys. euro w gospodarstwach typu „specjalizujące się w uprawach ogrodnich”.

WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH

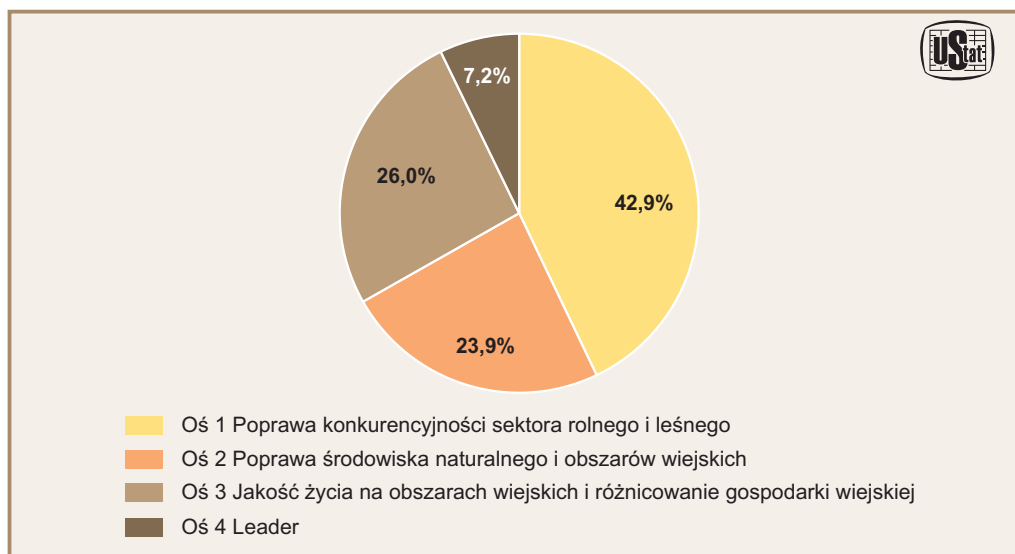
Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przyjęcia wspólnej polityki rolnej według raportu Ministerstwa Spraw Zagranicznych¹⁰ w okresie ostatnich 10 lat polskie rolnictwo stało się nowoczesne i konkurencyjne, a dochody polskich rolników wzrosły trzykrotnie. Ponad 40% unijnego budżetu przeznaczone jest na zasoby naturalne: rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich, rybołówstwo i środowisko. Od maja 2004 r. do grudnia 2013 r. polskie rolnictwo otrzymało z UE 29 mld euro - ponad połowę tej kwoty stanowiły płatności bezpośrednie. W latach 2007–2013 na realizację polityki rozwoju obszarów wiejskich Polska otrzymała z unijnego budżetu 13,4 mld euro.

W województwie małopolskim w ramach pomocy unijnej, wdrożone zostały m.in. programy: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013 oraz Program Operacyjny "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich" na lata 2007-2013. Środki z PROW 2007-2013 przeznaczone zostały na budowę i rozwój nowoczesnego, konkurencyjnego sektora rolno-spożywczego i leśnictwa, prowadzenie działalności rolniczej zgodnej z ochroną środowiska naturalnego, na rozwój kultury i zachowanie tradycji na wsi oraz działania na rzecz podniesienia jakości życia mieszkańców wsi i ich aktywizację gospodarczą.

¹⁰ Raport „Polskie 10 lat w Unii” Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Warszawa 2014 [dostęp 10.07.2015]
<http://www.msz.gov.pl/resource/82971f69-d890-4394-aff7-01899c796784:JCR>

Działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 opierały się na 4 osiach. W województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2014 r.¹¹ z dofinansowania w dziedzinie Osi 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego skorzystało 24,5 tys. beneficjentów na łączną kwotę 911,3 mln zł. Najwięcej środków wykorzystanych zostało na renty strukturalne 313,5 mln zł, co stanowiło 34,4% ogólnej kwoty wydanych środków w ramach tej osi. Ze środków finansowych przyznanych w zakresie Osi 2 Poprawy środowiska naturalnego i obszarów wiejskich skorzystało w 2014 r. 75,0 tys. beneficjentów, a rozdysponowana kwota opiewała na 506,6 mln zł. Najwięcej środków wydano na Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) 304,2 mln zł, co stanowiło 60,1% kwoty rozdysponowanej w ramach tego działania. Realizacja funduszy unijnych w ramach działania Osi 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, skupiła 2,1 tys. beneficjentów, a kwota dotacji wyniosła 552,6 mln zł. Najwięcej środków wydane zostało na Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej 264,5 mln zł, co stanowiło 47,9% ogólnej kwoty wydanych środków w ramach tej osi. W ramach Osi 4 Leader w województwie małopolskim dotację uzyskało 1,4 tys. odbiorców na kwotę 152,0 mln zł. Najwięcej środków wydatkowanych zostało na Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju - 116,8 mln zł, co stanowiło 76,9% ogólnej kwoty wydanych środków w ramach tej osi.

Wykr.18. Struktura zrealizowanych płatności w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 według osi
Stan w dniu 31 XII 2014 r.

Program Operacyjny "Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich" na lata 2007-2013 finansowany był z Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR). W ramach tego Programu wspierane były przedsięwzięcia na rzecz uzyskania trwałej równowagi między zasobami morskimi, a zdolnością połowową polskiej floty rybackiej, a także stworzenia nowoczesnego i konkurencyjnego sektora rybackiego w Polsce.

W 2014 r. województwo małopolskie w ramach programu PO Ryby 2007-2013 skorzystało z funduszy unijnych w ramach działań trzech Osi priorytetowych wdrażanych przez Małopolski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Urząd Marszałkowski Województwa

¹¹ Bank Danych Lokalnych [dostęp 18.06.2015] http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

Małopolskiego oraz Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA. Według stanu w dniu 31 XII 2014 r.¹² w ramach działań Osi 2 Akwakultura, rybołówstwo śródlądowe, przetwórstwo i obrót produktami rybołówstwa i akwakultury, wartość umów podpisanych wynosiła 14,6 mln zł, w tym w zakresie Inwestycji w chów i hodowlę ryb 7,5 mln zł. Kwotę 24,8 mln zł przeznaczono na Oś 4 Zrównoważony rozwój obszarów zależnych od rybactwa, z czego działania na Rozwój obszarów zależnych od rybactwa pochłonęły 24,1 mln zł. Umowy na wartość 1,6 mln zł podpisano w zakresie Osi 5 Pomoc techniczna.

Ważnym instrumentem wsparcia udzielanego rolnictwu, są dopłaty bezpośrednie, finansowane ze środków I filara Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej. Celem ich jest zapewnienie rolnikom stabilnego źródła dochodu, przy jednoczesnym zagwarantowaniu stabilności dostaw produkcji rolnej i ekologicznie zrównoważonego użytkowania środowiska naturalnego. Warunkiem ubiegania się o płatności bezpośrednie do gruntów rolnych jest posiadanie działek rolnych o powierzchni co najmniej 1 ha utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej gospodarstwa rolnego (za działkę rolną uważa się zwarty obszar gruntu rolnego, na którym jest prowadzona jedna uprawa, na powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha) oraz posiadanie numeru identyfikacyjnego (wpis do ewidencji producentów) nadanego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR). W celu ubiegania się o płatności bezpośrednie do gruntów rolnych producent rolny musi złożyć w biurze powiatowym ARiMR wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich w wyznaczonym terminie. Według danych Małopolskiego Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na przestrzeni lat 2004-2014 przyjął on ponad milion wniosków, średnio ok. 130 tys. rocznie¹³. W ramach jednolitej płatności obszarowej w 2014 r. wypłacono małopolskim rolnikom 447,4 mln zł¹⁴, co stanowiło 3,6% ogółu dopłaty w kraju. W ramach uzupełniających płatności obszarowych 17,9 mln zł otrzymali producenci surowca tytoniowego, dopłaty do cukru wyniosły 4,7 mln zł. Natomiast z tytułu wsparcia specjalnego dopłaty do krów – 38,2 mln zł, a do owiec – 5,6 mln zł.

INNE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI ROLNICZEJ

Wytwarzanie, ochrona i promocja żywności wysokiej jakości odgrywają w państwach Unii Europejskiej coraz bardziej znaczącą rolę. Jednym z podstawowych sposobów realizacji polityki jakości jest wyróżnianie znakami potwierdzającymi wysoką jakość wyrobów rolno-spożywczych pochodzących z konkretnych regionów, jak też charakteryzujących się tradycyjną metodą produkcji. System ochrony i promocji **wyrobów regionalnych i tradycyjnych** jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na zrównoważony rozwój obszarów. Przyczynia się on do zróżnicowania zatrudnienia na obszarach wiejskich tworząc na wsi pozarolnicze źródła utrzymania oraz zwiększa dochody producentów rolnych. Ma to znaczenie, w szczególności dla obszarów odległych lub obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), gdyż zapobiega wyludnianiu się tych terenów. Za sprawą systemu ochrony i promocji produktów regionalnych i tradycyjnych chroni się

¹² Bank Danych Lokalnych [dostęp 19.06.2015] http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

¹³ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa [dostęp 20.06.2015] <http://www.arimr.gov.pl/o-arimr/oddzialy-regionalne/malopolski-or06.html>

¹⁴ Dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z Systemu Informacji Zarządczej ARiMR według stanu w dniu 31.05.2015 r. [dostęp 02.07.2015] http://www.arimr.gov.pl/fileadmin/pliki/wdrazane_programy_sprawozdania/Platnosci_bezposrednie/22062015_Platn_bezp.7-13.pdf

także dziedzictwo kulturowe wsi, co w dużym stopniu przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności terenów wiejskich i rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej. Realizowana w Unii Europejskiej polityka jakości daje także pewność konsumentom, że kupują oni żywność bardzo wysokiej jakości, która jednocześnie charakteryzuje się wyjątkową, tradycyjną metodą produkcji.

Zgodnie z przepisami unijnymi produkty są rejestrowane czyli wpisane przez Komisję Europejską do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych lub do Rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. W Polsce jednostką odpowiedzialną za prowadzenie systemu rejestracji produktów o określonym pochodzeniu geograficznym i specyficznej, tradycyjnej jakości jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które tworzy także **Listę Produktów Tradycyjnych**. Na Listę wpisywane są produkty, których jakość lub wyjątkowe cechy i właściwości wynikają ze stosowania tradycyjnych metod produkcji, stanowiące element dziedzictwa kulturowego regionu, w którym są wytwarzane, oraz będące elementem tożsamości społeczności lokalnej. Przy czym, za tradycyjne uważa się metody produkcji wykorzystywane od co najmniej 25 lat. Lista Produktów Tradycyjnych ma na celu rozpowszechnianie informacji o produktach wytwarzanych tradycyjnymi, historycznie ugruntowanymi metodami. Według danych Ministerstwa na Liście obecnie znajdują się 1444 produkty, w tym 149 z województwa małopolskiego¹⁵. Na Listę wpisane zostały m.in. specjały podhalańskie wyrabiane z mleka owczego, jak: oscypek, bunc, bryndza, żentycą; z produktów mięsnych, np. kielbasa lisecka czy jagnięcina podhalańska; z produktów rybactwa karp zatorski; z dziedziny warzywa i owoce m.in. charsznicka kapusta kwaszona, łukowicka śliwka suszona, jabłko z Raciechowic; z wyrobów piekarniczych i cukierniczych np. bajgiel z Kazimierza, obwarzanek krakowski, chleb prądnicki, sernik królewski; z miodów np. sądecki miód spadziowy, małopolski miód spadziowy, z napojów m.in. śliwowica łącka, jarzębiak izdebicki.

Prężnie rozwijającą się gałęzią rolnictwa jest **rolnictwo ekologiczne**, które w swym założeniu ma być systemem gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne środowisku praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewnić właściwy dobrostan zwierząt. Rozwój sektora rolnictwa ekologicznego znajduje również odzwierciedlenie w Polsce w rosnącej liczbie przetwórn, jak i dostępnym na rynku asortymencie produktów ekologicznych. Według danych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na dzień 30 listopada 2014 r., w Polsce kontrolą jednostek certyfikujących objętych było 26,3 tys. producentów ekologicznych, w tym 25,6 tys. gospodarstw¹⁶. Według danych Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w 2013 r. w województwie małopolskim było zarejestrowanych 1696 gospodarstw ekologicznych z certyfikatem (8,5% gospodarstw w kraju) o łącznej powierzchni użytków rolnych 15,2 tys. ha. Natomiast 142 gospodarstwa były w trakcie przestawiania się na wymogi gospodarstw ekologicznych. Według danych Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w latach 2004-2013 zarejestrowano w województwie małopolskim 213,7 tys. producentów rolnych¹⁷ (10,1% producentów krajowych).

¹⁵ Dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi [dostęp 14.07.2015] <http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Produkty-regionalne-i-tradycyjne/Lista-produktow-tradycyjnych>

¹⁶ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi [dostęp 14.07.2015] <http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Rolnictwo-ekologiczne>

¹⁷ Na podstawie ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76).

CZĘŚĆ TABELARYCZNA

TABL. 1. WĄŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	
	województwo			Polska
Gospodarstwa rolne (stan w czerwcu) w tys.	152,2	142,9	137,3	1412,5
w tym gospodarstwa indywidualne	152,1	142,8	137,2	1408,4
Powierzchnia ogólna gospodarstw rolnych (stan w czerwcu) w tys. ha	710,1	685,4^a	649,9	16307,3
w tym gospodarstwa indywidualne	688,1	657,8 ^a	628,5	14852,8
Użytki rolne (stan w czerwcu) w tys. ha	573,8	558,4^a	539,2	14558,4
w tym w dobrej kulturze:				
w tysiącach hektarów	559,7	545,2 ^a	532,5	14424,2
w % powierzchni ogólnej	78,8	79,5 ^a	82,0	88,4
Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik^b na 1 ha użytków rolnych w kg:				
mineralnych (łącznie z wieloskładnikowymi)	70,8	68,2 ^a	84,6	132,9
wapniowych	8,3	12,8 ^a	26,5	47,9
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) w tys. ha	287,8	290,4^a	295,4	10419,9
w tym w %:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	68,1	64,8 ^a	65,8	64,3
w tym pszenica	31,6	30,3 ^a	30,4	22,4
ziemniaki	9,1	8,7	8,0	2,6
buraki cukrowe	0,4	0,5	0,3	1,9
rzepak i rzepik	1,7	2,4	2,8	9,1
Zbiory w tys. t:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	662,1	583,1	694,6	27323,8
w tym pszenica	328,8	296,0	350,4	11628,7
ziemniaki	578,9	429,5 ^a	589,4	7424,1
buraki cukrowe	67,1	64,9	82,4	13488,9
rzepak i rzepik	15,2	20,1	28,2	3275,8
Plony z 1 ha w dt:				
zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	33,8	31,0	35,8	40,8
w tym pszenica	36,1	33,7	39,0	49,7
ziemniaki	220	170	250	278
buraki cukrowe	656	480	834	683
rzepak i rzepik	30,8	28,6	34,1	34,4
Zwierzęta gospodarskie:				
bydło (stan w czerwcu):				
w tysiącach sztuk	190,6	179,6	169,5	5920,4
na 100 ha użytków rolnych w szt.	33,2	32,2 ^a	31,4	40,7
trzoda chlewna ^c (stan w czerwcu):				
w tysiącach sztuk	234,5	211,9	190,4	11724,1
na 100 ha użytków rolnych w szt.	40,9	38,0 ^a	35,3	80,5
Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w kg:				
ziarno zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi)	72	65 ^a	92	676
ziemniaki	28	25 ^a	27	111
buraki cukrowe	115	127 ^a	151	861
rzepak i rzepik	27	34 ^a	40	144
żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^d	112	124 ^a	141	264

^a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. ^b Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2011/2012, 2012/2013 i 2013/2014. ^c Do 2013 r. - stan w końcu lipca. ^d Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 2. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013 ^a		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W HEKTARACH				
Powierzchnia ogólna	685394	657769	649894	628544
Użytki rolne	558366	541381	539229	521899
w dobrej kulturze rolnej	545150	529476	532474	516585
pod zasiewami	290360	279147	295402	283321
grunty ugorowane	13097	12856	12995	12933
uprawy trwałe	15730	15467	14036	13946
w tym sady	12133	12019	11504	11424
ogrody przydomowe	3757	3755	3281	3278
łąki trwałe	196569	194583	185560	183036
pastwiska trwałe	25637	23667	21200	20071
pozostałe	13217	11905	6755	5314
Lasy i grunty leśne	89130	81153	61866	60461
Pozostałe grunty	37898	35235	48799	46184
ROK POPRZEDNI = 100				
Powierzchnia ogólna	96,5	95,6	94,8	95,6
Użytki rolne	97,3	97,4	96,6	96,4
w dobrej kulturze rolnej	97,4	97,6	97,7	97,6
pod zasiewami	100,9	101,2	101,7	101,5
grunty ugorowane	63,9	64,6	99,2	100,6
uprawy trwałe	105,9	104,9	89,2	90,2
w tym sady	91,5	91,3	94,8	95,0
ogrody przydomowe	57,5	57,4	87,3	87,3
łąki trwałe	100,8	101,0	94,4	94,1
pastwiska trwałe	73,4	71,4	82,7	84,8
pozostałe	93,5	91,6	51,1	44,6
Lasy i grunty leśne	97,4	90,1	69,4	74,5
Pozostałe grunty	84,7	83,4	128,8	131,1
W ODSETKACH				
Powierzchnia ogólna	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne	81,5	82,3	83,0	83,0
w dobrej kulturze rolnej	79,5	80,5	82,0	82,2
pod zasiewami	42,4	42,4	45,5	45,1
grunty ugorowane	1,9	2,0	2,0	2,1
uprawy trwałe	2,3	2,4	2,2	2,2
w tym sady	1,8	1,8	1,8	1,8
ogrody przydomowe	0,5	0,6	0,5	0,5
łąki trwałe	28,7	29,6	28,6	29,1
pastwiska trwałe	3,7	3,6	3,3	3,2
pozostałe	1,9	1,8	1,0	0,8
Lasy i grunty leśne	13,0	12,3	9,5	9,6
Pozostałe grunty	5,5	5,4	7,5	7,3

^a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 3. **UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2014 R.**
Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W tym użytki rolne							
		razem	w dobrej kulturze rolnej						pozostałe
			razem	w tym					
				pod zasie- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	
	w hektarach								

OGÓŁEM

Ogółem	649894	539229	532474	295402	12995	14036	185560	21200	6755
0-1 ha	5816	3155	3024	1532	13	281	908	103	131
1-2	91680	67344	66649	29811	1601	2040	30303	1962	695
2-3	90648	69802	69121	29946	1595	2167	32415	2372	681
3-5	151933	123938	121758	61022	1725	2463	50945	4530	2180
5-7	79719	65067	64600	32437	264	2150	26961	2578	467
7-10	55388	48917	48770	29310	1166	2320	13094	2772	148
10-15	47059	42783	42651	28156	1345	1930	9646	1485	133
15-20	22785	20780	20211	11348	1635	133	5833	1235	569
20-30	19617	18146	18094	13550	87	247	3773	428	52
30-50	23490	22357	22217	15614	1148	190	4194	1060	140
50 ha i więcej ...	61759	56939	55380	42675	2416	115	7489	2677	1560

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	628544	521899	516585	283321	12933	13946	183036	20071	5314
0-1 ha	5812	3153	3022	1532	12	281	907	103	131
1-2	91623	67330	66634	29810	1601	2034	30295	1962	695
2-3	90620	69783	69105	29942	1595	2166	32406	2369	679
3-5	151875	123901	121725	61014	1725	2459	50926	4528	2175
5-7	79160	65011	64546	32420	263	2148	26926	2578	465
7-10	55255	48841	48694	29274	1165	2315	13075	2758	147
10-15	46829	42623	42495	28136	1345	1930	9515	1480	127
15-20	22658	20676	20111	11317	1635	133	5769	1231	565
20-30	19131	17823	17778	13480	87	246	3588	368	45
30-50	23018	21930	21838	15450	1146	152	4078	1002	92
50 ha i więcej ...	42562	40828	40636	30946	2358	83	5550	1692	192

TABL. 4. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH GRUNTY WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2014 R.
Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W tym z powierzchnią użytków rolnych							pozo- stałe
		razem	w dobrej kulturze rolnej						
			razem	w tym					
				pod zasie- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	

OGÓŁEM

Ogółem	137329	137017	136811	102195	4737	14433	99076	15553	4649
0-1 ha	4307	3995	3843	2424	14	497	1737	113	158
1-2	46911	46911	46907	32434	1363	4470	32988	3410	1181
2-3	29011	29011	29011	21340	1099	2992	21695	2613	594
3-5	33257	33257	33255	26973	1434	3604	25442	4939	1709
5-7	11293	11293	11247	8399	200	1477	8970	1972	445
7-10	5964	5964	5964	4995	152	723	4009	1382	171
10-15	3578	3578	3578	3116	234	436	2362	562	131
15-20	1217	1217	1217	978	129	112	886	258	164
20-30	762	762	762	682	27	77	464	116	39
30-50	595	595	594	496	35	14	310	127	25
50 ha i więcej ...	432	432	432	360	50	31	212	60	32

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	137181	136869	136664	102119	4722	14414	98969	15513	4621
0-1 ha	4302	3990	3838	2421	13	497	1736	113	158
1-2	46902	46902	46898	32433	1363	4466	32982	3410	1181
2-3	29003	29003	29003	21336	1099	2991	21690	2611	593
3-5	33247	33247	33246	26970	1434	3603	25435	4938	1707
5-7	11283	11283	11237	8395	199	1476	8961	1971	444
7-10	5955	5955	5955	4989	151	721	4004	1380	170
10-15	3565	3565	3565	3113	234	436	2349	561	130
15-20	1211	1211	1211	975	129	111	880	256	163
20-30	749	749	749	677	27	76	453	109	38
30-50	585	585	584	492	33	13	305	124	22
50 ha i więcej ...	377	377	377	320	40	24	173	39	15

TABL. 5. **ŚREDNIA POWIERZCHNIA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJĄCYCH GRUNTY WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH UŻYTKÓW ROLNYCH W 2014 R.**
Stan w czerwcu

GRUPY OBSZAROWE UŻYTKÓW ROLNYCH	Ogółem	W tym z powierzchnią użytków rolnych							
		razem	w dobrej kulturze rolnej						pozo- stałe
			razem	w tym					
				pod zasie- wami	grunty ugoro- wane	uprawy trwałe	łąki trwałe	pas- twiska trwałe	
	w hektarach								

OGÓŁEM

Ogółem	4,73	3,94	3,89	2,89	2,74	0,97	1,87	1,36	1,45
0-1 ha	1,35	0,79	0,79	0,63	0,93	0,57	0,52	0,91	0,83
1-2	1,95	1,44	1,42	0,92	1,17	0,46	0,92	0,58	0,59
2-3	3,12	2,41	2,38	1,40	1,45	0,72	1,49	0,91	1,15
3-5	4,57	3,73	3,66	2,26	1,20	0,68	2,00	0,92	1,28
5-7	7,06	5,76	5,74	3,86	1,32	1,46	3,01	1,31	1,05
7-10	9,29	8,20	8,18	5,87	7,67	3,21	3,27	2,01	0,87
10-15	13,15	11,96	11,92	9,04	5,75	4,43	4,08	2,64	1,02
15-20	18,72	17,07	16,61	11,60	12,67	1,19	6,58	4,79	3,47
20-30	25,74	23,81	23,75	19,87	3,22	3,21	8,13	3,69	1,33
30-50	39,48	37,57	37,40	31,48	32,80	13,57	13,53	8,35	5,60
50 ha i więcej ...	142,96	131,80	128,19	118,54	48,32	3,71	35,33	44,62	48,75

w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Razem	4,58	3,81	3,78	2,77	2,74	0,97	1,85	1,29	1,15
0-1 ha	1,35	0,79	0,79	0,63	0,92	0,57	0,52	0,91	0,83
1-2	1,95	1,44	1,42	0,92	1,17	0,46	0,92	0,58	0,59
2-3	3,12	2,41	2,38	1,40	1,45	0,72	1,49	0,91	1,15
3-5	4,57	3,73	3,66	2,26	1,20	0,68	2,00	0,92	1,27
5-7	7,02	5,76	5,74	3,86	1,32	1,46	3,00	1,31	1,05
7-10	9,28	8,20	8,18	5,87	7,72	3,21	3,27	2,00	0,86
10-15	13,14	11,96	11,92	9,04	5,75	4,43	4,05	2,64	0,98
15-20	18,71	17,07	16,61	11,61	12,67	1,20	6,56	4,81	3,47
20-30	25,54	23,80	23,74	19,91	3,22	3,24	7,92	3,38	1,18
30-50	39,35	37,49	37,39	31,40	34,73	11,69	13,37	8,08	4,18
50 ha i więcej ...	112,90	108,30	107,79	96,71	58,95	3,46	32,08	43,38	12,80

TABL. 6. **ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012/2013		2013/2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TONACH				
Nawozy mineralne^a	38072	31413	45639	42938
azotowe	25947	24013	23535	21971
fosforowe	4940	3456	8929	8483
potasowe	7184	3943	13175	12484
Nawozy wapniowe^c	7133	5552	14307	12640
w tym wapniowo-magnezowe	4380	3149	6559	5393
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg				
Nawozy mineralne^a	68,2^b	58,0^b	84,6	82,3
azotowe	46,5 ^b	44,3 ^b	43,6	42,1
fosforowe	8,8 ^b	6,4 ^b	16,6	16,3
potasowe	12,9 ^b	7,3 ^b	24,4	23,9
Nawozy wapniowe^c	12,8^b	10,3^b	26,5	24,2
w tym wapniowo-magnezowe	7,8 ^b	5,8 ^b	12,2	10,3

^a Łącznie z wieloskładnikowymi. ^b Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. ^c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

TABL. 7. **PRODUKCJA WYBRANYCH UPRAW ROLNYCH W 2014 R.**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierzchnia	Zbiory	Plony
		w dt		2013=100		
O G Ó Ł E M						
Zboża ogółem	217366	8605825	39,6	102,0	116,7	114,5
zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	194262	6945696	35,8	103,2	119,1	115,5
zboża podstawowe	171325	6210300	36,2	105,5	121,2	114,9
pszenica	89839	3504498	39,0	102,2	118,4	115,7
ozima	74735	2972355	39,8	97,4	113,0	116,0
jara	15104	532143	35,2	135,1	162,1	119,7
żyto	7437	218761	29,4	90,4	97,2	107,3
jęczmień	34715	1315936	37,9	98,4	118,4	120,3
ozimy	7949	303683	38,2	106,9	125,1	116,8
jary	26767	1012253	37,8	96,1	116,6	121,2
owies	18282	489526	26,8	124,5	135,0	108,5
pszenżyto	21053	681579	32,4	129,4	146,6	113,3
ozime	15464	510340	33,0	117,4	133,7	113,8
jare	5588	171239	30,6	180,6	205,6	113,8
mieszkanki zbożowe	22937	735396	32,1	89,0	103,9	116,7
ozime	3357	107089	31,9	72,6	82,2	113,1
jare	19580	628307	32,1	92,6	108,8	117,6
kukurydza na ziarno	22592	1651097	73,1	93,1	108,1	116,0
gryka, proso i pozostałe zbożowe	512	9032	17,6	79,3	72,8	91,7

TABL. 7. PRODUKCJA WYBRANYCH UPRAW ROLNYCH W 2014 R. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierz- chnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierz- chnia	Zbiory	Plony
		w dt		2013=100		
O G Ó Ł E M (dok.)						
Ziemniaki ^a	23574	5894337	250	93,3	137,2	147,1
Buraki cukrowe	988	824182	834	73,0	126,9	173,8
Rośliny oleiste	9719	305011	31,4	129,3	144,5	111,7
w tym rzepak i rzepik	8286	282247	34,1	117,6	140,2	119,2
ozimy	7818	269913	34,5	119,7	143,2	119,4
jary	467	12334	26,4	90,2	96,0	106,5
Strączkowe konsumpcyjne	2391	63443	26,5	133,1	163,7	122,7
Okopowe pastewne	1050	440693	420	80,8	88,5	109,6
Strączkowe pastewne na zielonkę .	324	62101	192	117,8	129,3	109,5
Strączkowe pastewne na nasiona ^b .	2548	66283	26,0	137,2	142,2	103,6
Motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na zielonkę	10712	2452674	229	92,2	96,6	105,0
Kukurydza na zielonkę	5561	2662862	479	115,5	128,1	110,8
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE						
Zboża ogółem	209646	8092577	38,6	101,7	115,3	113,2
zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	188450	6594340	35,0	103,0	117,9	114,4
zboża podstawowe	165549	5859867	35,4	105,3	119,9	113,8
pszenica	85785	3243947	37,8	101,5	116,6	114,9
ozima	71091	2737004	38,5	96,3	110,6	114,9
jara	14694	506943	34,5	138,0	164,7	119,4
żyto	7315	214323	29,3	90,9	97,6	107,3
jęczmień	33753	1261936	37,4	98,2	116,9	119,1
ozimy	7599	281162	37,0	105,7	121,5	114,9
jary	26154	980774	37,5	96,3	115,7	120,2
owies	17973	476283	26,5	124,5	133,6	107,3
pszenżyto	20722	663378	32,0	130,1	147,7	113,5
ozime	15188	495141	32,6	118,1	135,1	114,4
jare	5534	168237	30,4	180,3	203,8	113,0
mieszkanki zbożowe	22902	734473	32,1	89,1	104,0	116,7
ozime	3355	107019	31,9	72,7	82,2	113,1
jare	19547	627454	32,1	92,7	109,0	117,6
kukurydza na ziarno	20683	1489205	72,0	92,2	105,4	114,3
gryka, proso i pozostałe zbożowe	512	9032	17,6	79,3	72,8	91,7
Ziemniaki ^a	23551	5887750	250	93,3	137,2	147,1
Buraki cukrowe	661	559282	846	58,3	102,7	176,3
Rośliny oleiste	7152	209322	29,3	131,4	142,0	108,1
w tym rzepak i rzepik	5770	187320	32,5	115,9	136,0	117,3
ozimy	5303	174986	33,0	118,9	140,1	117,9
jary	467	12334	26,4	90,3	96,2	106,5
Strączkowe konsumpcyjne	2367	62974	26,6	131,9	162,6	123,1
Okopowe pastewne	1 050	440693	420	80,8	88,5	109,6
Strączkowe pastewne na zielonkę .	323	61951	192	117,9	129,0	109,6
Strączkowe pastewne na nasiona ^b .	2524	65343	25,9	138,1	142,2	103,2
Motylkowe drobnonasienne, inne pastewne i trawy na zielonkę	10374	2330040	225	93,3	97,0	104,2
Kukurydza na zielonkę	4699	2326040	495	119,6	134,5	112,5

^a Bez powierzchni uprawy w ogrodach przydomowych. ^b Łącznie z mieszkankami zbożowo-strączkowymi.

TABL. 8. PRODUKCJA UPRAW OGRODNICZYCH W 2014 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierz- chnia w ha	Zbiory	Plony z 1 ha	Powierz- chnia	Zbiory	Plony
		w dt		2013=100		
O G Ó Ł E M						
WARZYWA GRUNTOWE	17777	5696393	x	109,6	139,6	x
Kapusta	4252	2295292	540	108,7	139,7	128,6
Kalafior	2110	654112	310	104,4	189,0	181,3
Cebula	1825	427959	234	110,9	126,4	113,6
Marchew jadalna	1793	660187	368	109,0	124,3	113,9
Buraki ćwikłowe	1080	345649	320	113,7	139,9	123,1
Ogórki	1095	175240	160	105,3	113,8	108,1
Pomidory	304	52601	173	104,9	113,1	108,1
Pozostałe ^a	5317	1085353	204	112,8	140,4	124,4
OWOCE Z DRZEW	10776	1472232	x	93,5	120,6	x
Jabłka	7493	1231979	164	93,8	123,1	131,2
Gruszki	505	50835	101	89,5	108,8	121,5
Śliwki	1477	108703	74	91,8	112,2	122,3
Wiśnie	631	45148	72	98,4	104,6	106,4
Czereśnie	351	23577	67	92,2	103,4	112,0
Pozostałe ^b	319	11990	38	92,2	116,6	126,3
OWOCE Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH	3841	196255	x	92,8	105,3	x
Truskawki	1650	74250	45	108,8	132,8	122,3
Maliny ^c	450	19750	44	84,9	115,0	135,5
Porzeczki	1211	69186	57	84,6	90,9	107,5
Agrest	180	13350	74	85,5	91,7	107,4
Pozostałe ^d	350	19719	56	78,3	86,6	110,6
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE						
WARZYWA GRUNTOWE	17750	5693273	x	109,9	140,2	x
Kapusta	4250	2295000	540	108,7	139,8	128,6
Kalafior	2110	654100	310	104,5	189,0	181,3
Cebula	1820	427700	235	112,3	129,3	115,2
Marchew jadalna	1780	658600	370	109,5	126,3	115,3
Buraki ćwikłowe	1080	345600	320	113,7	139,9	123,1
Ogórki	1095	175200	160	105,3	113,8	108,1
Pomidory	304	52600	173	104,8	113,1	108,1
Pozostałe ^a	5311	1084473	204	112,9	140,5	124,4
OWOCE Z DRZEW	10709	1464850	x	94,1	120,7	x
Jabłka	7440	1225400	165	94,7	123,2	130,1
Gruszki	500	50500	101	89,9	109,1	121,4
Śliwki	1470	108350	74	91,8	112,0	122,0
Wiśnie	630	45120	72	98,4	104,6	106,2
Czereśnie	350	23500	67	92,1	103,2	112,0
Pozostałe ^b	319	11980	38	92,8	116,9	126,2
OWOCE Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH	3830	196035	x	93,2	105,3	x
Truskawki	1650	74250	45	109,2	132,8	121,6
Maliny ^c	450	19750	44	84,9	115,0	135,5
Porzeczki	1210	69180	57	84,6	91,0	107,5
Agrest	180	13350	74	85,5	91,7	107,4
Pozostałe ^d	340	19505	57	79,5	87,0	109,5

^a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp. ^b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. ^c Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^d Aronia, borówka wysoka i inne.

TABL. 9. PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012		2013	
	w tysiącach			
	sztuk	ton wagi żywej	sztuk	ton wagi żywej
Bydło (bez cieląt)	78,3	42,4	50,7	26,9
Cielęta	87,1	8,9	17,1	1,8
Trzoda chlewna	420,9	58,8	446,8	60,9
Owce	34,4	0,9	30,2	0,8
Drób	41,9	.	34,6

^a Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój gospodarczy.

TABL. 10. PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	
		ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
Produkcja mleka:			
w milionach litrów	381,9	352,2	335,8
na 100 ha użytków rolnych w tys. l	66,6	63,1	62,0
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3820	3647	3551
Produkcja jaj w mln szt.	587,5	546,0	541,8
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury noski w szt.	234	231	232

TABL. 11. PRODUKCJA WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ZWIERZĘCYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2012	2013
	na 1 ha użytków rolnych		na 1 mieszkańca	
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^a w kg	196,8	169,0	33,7	28,1
w tym mięso i tłuszcze	184,0	159,6	31,5	26,5
wołowe	38,1	25,0	6,5	4,2
cielęce	9,3	1,9	1,6	0,3
wieprzowe	79,9	85,0	13,7	14,1
drobiowe	51,1	43,4	8,8	7,2
kozy i królicze ^b	1,7	1,6	0,3	0,3
Mleko krowie w l	665,5	630,9	114,0	104,9

^a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup żywca rzeźnego (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój gospodarczy. ^b Łącznie z dziczyzną.

TABL. 12. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW

ZWIERZĘTA	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W SZTUKACH - stan w czerwcu				
Bydło	179551	175409	169468	165044
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	42200	41086	41862	40647
Młode bydło w wieku 1-2 lat	31899	31124	31960	31157
Bydło w wieku 2 lat i więcej	105452	103199	95646	93240
w tym krowy	97624	95629	86598	84495
w tym dojne (mleczne)	94219	92266	85229	83175
Owce	74743	73600	65830	65194
w tym maciorki	43295	42823	42837	42411
Konie	15689	15298	.	.
Kozy	12650	12631	.	.
Trzoda chlewna^a	211925	205619	190389	185820
Prosięta o wadze do 20 kg	67198	63949	66905	64154
Warchlaki o wadze 20-50 kg	51535	50792	46039	45521
Trzoda chlewna na ubój	64915	63563	51582	50926
Trzoda chlewna na chów	28277	27315	25863	25219
w tym lochy	27926	26985	25472	24847
prośne	18746	18264	16878	16436
pozostałe	9180	8721	8593	8410
Drób	5144124	5082827	4895651	4834672

W SZTUKACH - stan w grudniu

Bydło	167562	163285	166401	161850
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	37726	36517	40010	38718
Młode bydło w wieku 1-2 lat	30635	29839	30398	29441
Bydło w wieku 2 lat i więcej	99201	96929	95992	93690
w tym krowy	91294	89306	86147	84025
w tym dojne (mleczne)	89069	87140	84003	81934
Owce	63528	63012	57718	57376
w tym maciorki	45582	45186	42959	42683
Trzoda chlewna^b	186488	179335	190648	186077
Prosięta o wadze do 20 kg	55269	51442	56028	53406
Warchlaki o wadze 20-50 kg	46537	45536	47790	47263
Trzoda chlewna na ubój	60490	59069	63083	62269
Trzoda chlewna na chów	24192	23288	23747	23140
w tym lochy	23689	22808	23391	22800
prośne	14531	14062	15301	14890
pozostałe	9158	8746	8090	7910
Drób	4847163	4781810	5403110	5341723

a, b Do 2013 r.: a - stan w końcu lipca. b - stan w końcu listopada.

TABL. 12. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW (cd.)

ZWIERZĘTA	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne

ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 - stan w czerwcu

Bydło	94,2	94,1	94,4	94,1
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	99,2	99,7	99,2	98,9
Młode bydło w wieku 1-2 lat	93,3	93,1	100,2	100,1
Bydło w wieku 2 lat i więcej	92,6	92,4	90,7	90,3
w tym krowy	92,3	92,1	88,7	88,4
w tym dojne (mleczne)	89,9	89,7	90,5	90,1
Owce	93,1	92,9	88,1	88,6
w tym maciorki	84,1	84,1	98,9	99,0
Konie	83,4	83,5	x	x
Kozy	96,4	96,5	x	x
Trzoda chlewna^a	90,4	90,2	89,8	90,4
Prosięta o wadze do 20 kg	87,1	86,3	99,6	100,3
Warchlaki o wadze 20-50 kg	84,2	84,7	89,3	89,6
Trzoda chlewna na ubój	99,2	99,0	79,5	80,1
Trzoda chlewna na chów	92,1	91,8	91,5	92,3
w tym lochy	92,4	92,0	91,2	92,1
prośne	99,2	99,8	90,0	90,0
pozostałe	80,9	79,2	93,6	96,4
Drób	105,6	105,4	95,2	95,1

ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 - stan w grudniu

Bydło	93,7	93,6	99,3	99,1
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	98,5	98,8	106,1	106,0
Młode bydło w wieku 1-2 lat	96,6	96,5	99,2	98,7
Bydło w wieku 2 lat i więcej	91,1	91,0	96,8	96,7
w tym krowy	90,6	90,4	94,4	94,1
w tym dojne (mleczne)	89,0	88,8	94,3	94,0
Owce	107,3	108,0	90,9	91,1
w tym maciorki	108,3	108,5	94,2	94,5
Trzoda chlewna^b	87,4	86,7	102,2	103,8
Prosięta o wadze do 20 kg	89,0	86,9	101,4	103,8
Warchlaki o wadze 20-50 kg	86,6	86,3	102,7	103,8
Trzoda chlewna na ubój	86,8	87,0	104,3	105,4
Trzoda chlewna na chów	86,5	86,4	98,2	99,4
w tym lochy	86,1	86,0	98,7	99,9
prośne	82,5	82,1	105,3	105,9
pozostałe	92,5	93,2	88,3	90,4
Drób	108,1	108,2	111,5	111,7

a, b Do 2013 r.: a - stan w końcu lipca. b - stan w końcu listopada.

TABL. 12. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW (dok.)

ZWIERZĘTA	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne

W ODSETKACH - stan w czerwcu

Bydło ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	23,5	23,4	24,7	24,6
Młode bydło w wieku 1-2 lat	17,8	17,8	18,9	18,9
Bydło w wieku 2 lat i więcej	58,7	58,8	56,4	56,5
w tym krowy	54,4	54,5	51,1	51,2
w tym dojne (mleczne)	52,5	52,6	50,3	50,4
Owce ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym maciorki	57,9	58,2	65,1	65,1
Trzoda chlewna^a ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Prosięta o wadze do 20 kg	31,7	31,1	35,1	34,5
Warchlaki o wadze 20-50 kg	24,3	24,7	24,2	24,5
Trzoda chlewna na ubój	30,6	30,9	27,1	27,4
Trzoda chlewna na chów	13,4	13,3	13,6	13,6
w tym lochy	13,2	13,1	13,4	13,4
prośne	8,8	8,9	8,9	8,8
pozostałe	4,3	4,2	4,5	4,5

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. - stan w czerwcu

Bydło	32,2^c	32,4^c	31,4	31,6
w tym krowy	17,5 ^c	17,7 ^c	16,1	16,2
Owce	13,4^c	13,6^c	12,2	12,5
w tym maciorki	7,8 ^c	7,9 ^c	7,9	8,1
Trzoda chlewna^a	38,0^c	38,0^c	35,3	35,6
w tym lochy	5,0 ^c	5,0 ^c	4,7	4,8

^a Do 2013 r. stan w końcu lipca. ^c Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 13. WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)

ZWIERZĘTA	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne

W TYSIĄCACH ZŁOTYCH

O G Ó Ł E M	1072353^b	1021818^b	1047701	995110
Produkty roślinne	320718^b	302667^b	298489	279846
w tym:				
Zboża	49428	44690	49002	45436
w tym zboża podstawowe	28430	25046	31795	29235
pszenica	24220	21797	28598	26125
żyto	984	749	397	333
jęczmień	2588	1987	2198	2192
owies i mieszanki zbożowe	256	206	49	41
pszenżyto	382	307	553	544

^a Płacone dostawcom; (bez podatku VAT). ^b Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 13. WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

ZWIERZĘTA	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH (dok.)				
Ziemniaki	10649	10612	7555	7201
Buraki cukrowe	10247 ^b	8699 ^b	9792	6706
Rzepak i rzepik	28010	18868	28566	19357
w tym przemysłowy	28010	18868	28566	19357
Warzywa	110113	109405 ^b	130119	128195
Owoce	88681 ^b	87957 ^b	46699	46385
Produkty zwierzęce	751635	719151^b	749212	715264
w tym:				
Bydło (bez cieląt)	166175	164102	147608	146133
Cielęta	7153	7123	9136	9131
Trzoda chlewna	220327	217081	218623	216225
Owce	1252	1252	1408	1408
Drób	122528	119006	140245	133671
Mleko krowie	156636	139861	190569	167123
Jaja kurze konsumpcyjne	45406	44946	17192	17142
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100				
O G Ó Ł E M	103,0^b	104,5^b	97,7	97,4
Produkty roślinne	88,2^b	92,1^b	93,1	92,5
w tym:				
Zboża	60,5	67,6	99,1	101,7
w tym zboża podstawowe	78,8	83,1	111,8	116,7
pszenica	77,1	81,4	118,1	119,9
żyto	162,6	130,7	40,3	44,5
jęczmień	88,9	85,6	84,9	110,3
owies i mieszanki zbożowe	109,9	343,3	19,1	19,9
pszenżyto	40,5	73,1	144,8	177,2
Ziemniaki	185,6	187,6	70,9	67,9
Buraki cukrowe	139,1 ^b	157,8 ^b	95,6	77,1
Rzepak i rzepik	88,3	109,5	102,0	102,6
w tym przemysłowy	88,3	109,5	102,0	102,6
Warzywa	85,6	86,4 ^b	118,2	117,2
Owoce	104,4 ^b	104,2 ^b	52,7	52,7
Produkty zwierzęce	110,9	110,7	99,7	99,5
w tym:				
Bydło (bez cieląt)	103,0	101,8	88,8	89,1
Cielęta	79,8	79,7	127,7	128,2
Trzoda chlewna	112,6	112,8	99,2	99,6
Owce	99,1	99,1 ^b	112,5	112,5
Drób	102,1	101,7	114,5	112,3
Mleko krowie	108,5	112,1	121,7	119,5
Jaja kurze konsumpcyjne	219,6	236,4	37,9	38,1

^b Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 14. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

PRODUKTY ROLNE	2013		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
O G Ó Ł E M				
Zboża w t	66724	60180	80645	74866
w tym zboża podstawowe	36328	31968	49486	45610
pszenica	30443	27396	44245	40524
żyto	1647	1235	754	624
jęczmień	3273	2542	3406	3402
owies i mieszanki zbożowe	433	347	72	67
pszenżyto	532	448	1009	993
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	65413	59250	75751	69980
w tym zboża podstawowe	35019	31040	44592	40724
pszenica	29669	26775	39791	36071
żyto	1577	1165	754	624
jęczmień	2954	2451	2971	2969
owies i mieszanki zbożowe	411	325	67	67
pszenżyto	408	324	1009	993
Ziemniaki w t	14102	13992	14418	14035
Buraki cukrowe w t	70758 ^a	60267 ^a	81678	55928
Rzepak i rzepik w t	19014	12657	21623	14675
w tym przemysłowy	19014	12657	21623	14675
Warzywa w t	111093	110743 ^a	128404	126964
Owoce w t	70977 ^a	70327 ^a	41701	40995
Żywiec rzeźny ^b w t	100619	98842	110162	108299
bydło (bez cieląt)	24796	24443	24562	24334
cielęta	630	628	850	849
trzoda chlewna	42511	41892	46711	46193
owce	152	152	170	170
konie	1580	1551	1448	1448
drób	30950	30176	36421	35305
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	69039	67817	76177	74875
Mleko krowie w tys. l	132716	120193	150122	133268
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	124997	123526	70279	70140

ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100

Zboża w t	61,0	69,6	120,9	124,4
w tym zboża podstawowe	88,0	91,1	136,2	142,7
pszenica	85,6	89,3	145,3	147,9
żyto	191,3	150,4	45,8	50,5
jęczmień	89,6	85,6	104,1	133,8
owies i mieszanki zbożowe	163,4	333,7	16,6	19,3
pszenżyto	58,0	85,5	189,7	221,7
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	60,7	68,7	115,8	118,1
w tym zboża podstawowe	141,0	147,9	127,3	131,2
pszenica	85,1	87,5	134,1	134,7
żyto	183,2	141,9	47,8	53,6
jęczmień	89,7	84,0	100,6	121,1
owies i mieszanki zbożowe	685,0	541,7	16,3	20,6
pszenżyto	71,5	77,1	247,3	306,5

^a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 14. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

PRODUKTY ROLNE	2013 ^a		2014	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
ANALOGICZNY OKRES ROKU POPRZEDNIEGO = 100 (dok.)				
Ziemniaki w t	86,7	87,4	102,2	100,3
Buraki cukrowe w t	106,8 ^a	122,5 ^a	115,4	92,8
Rzepak i rzepik w t	123,7	146,2	113,7	115,9
w tym przemysłowy	123,7	146,2	113,7	115,9
Warzywa w t	88,4	89,0 ^a	115,6	114,6
Owoce w t	83,4 ^a	83,1 ^a	58,8	58,3
Żywiec rzeźny ^b w t	106,7	106,3	109,5	109,6
bydło (bez cieląt)	102,8	101,4	99,1	99,6
cielęta	82,1	82,1	134,9	135,2
trzoda chlewna	114,4	114,7	109,9	110,3
owce	104,8	104,8	111,8	111,8
konie	88,9	87,5	91,6	93,4
drób	102,1	101,7	117,7	117,0
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	107,6	107,3	110,3	110,4
Mleko krowie w tys. l	98,5	101,1	113,1	110,9
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	206,8	221,5	56,2	56,8

NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

Zboża w kg	119,5 ^a	111,2 ^a	149,6	143,4
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	65,1 ^a	59,0 ^a	91,8	87,4
pszenica	54,5 ^a	50,6 ^a	82,1	77,6
żyto	2,9 ^a	2,3	1,4	1,2
jęczmień	5,9	4,7 ^a	6,3	6,5
Ziemniaki w kg	25,3 ^a	25,8 ^a	26,7	26,9
Buraki cukrowe w kg	126,7 ^a	111,3 ^a	151,5	107,2
Rzepak i rzepik w kg	34,1 ^a	23,4 ^a	40,1	28,1
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	123,6 ^a	125,3 ^a	141,3	143,5
Mleko krowie w l	237,7 ^a	222,0 ^a	278,4	255,4

^a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

TABL. 15. SKUP ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012/2013	2013/2014
O G Ó Ł E M		
Zboża (z ziarnem siewnym) w t	109591	68327
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	44365	40103
w tym:		
pszenica	37430	35516
żyto	1356	1123
pszenżyto	1033	406
Ziemniaki w t	15875	13221

TABL. 15. **SKUP ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012/2013	2013/2014
w tym od GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH		
Zboża (z ziarnem siewnym) w t	87399	63599
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	37680	36584
w tym:		
pszenica	32279	32646
żyto	1241	791
pszenżyto	587	371
Ziemniaki w t	15522	12823
ROK POPRZEDNI = 100		
Zboża (z ziarnem siewnym)	158,2	62,3
w tym zboża podstawowe (z mieszankami zbożowymi)	137,0	90,4
w tym:		
pszenica	136,5	94,9
żyto	119,6	82,8
pszenżyto	287,7	39,3
Ziemniaki	98,3	83,3

TABL. 16. **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2013	2014
	w złotych		rok poprzedni = 100	
Ziarno zbóż (bez siewnego) - za 1 dt:				
pszenicy	79,19	63,54	90,6	80,2
żyta	58,42	52,61	83,1	90,1
jęczmienia	77,34	62,63	99,3	81,0
owsa i mieszanek zbożowych	58,06	60,62	96,1	104,4
pszenżyta	75,49	54,77	97,9	72,6
Ziemniaki - za 1 dt	75,51	52,40	214,0	69,4
w tym:				
jadalne (bez wczesnych)	71,34 ^a	49,32	207,1	69,1
przemysłowe	27,42	26,88	x	98,0
Buraki cukrowe - za 1 dt	14,48 ^a	11,99	130,2	82,8
Rzepak i rzepik przemysłowy - za 1 dt ...	147,31	132,11	71,4	89,7
Liście tytoniu - za 1 dt	488,20	717,70	87,6	147,0
Żywiec rzeźny - za 1 kg:				
bydło (bez cieląt)	6,70	6,01	100,1	89,7
cielęta	11,35	10,75	97,1	94,7
trzoda chlewna	5,18	4,68	98,3	90,3
Mleko krowie - za 1 l	1,18	1,27	110,3	107,6
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt.	0,36	0,24	105,9	66,7

^a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

TABL. 17. **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013	2014	2013	2014
	w złotych		rok poprzedni = 100	
Ziarno zbóż (bez siewnego) - za 1 dt:				
pszenicy	101,47	88,73	109,9	87,4
żyta	87,31	78,88	99,8	90,3
jęczmienia	91,19	83,88	105,0	92,0
owsa	77,92	74,68	99,5	95,8
pszenżyta	92,77	82,31	106,3	88,7
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych)				
za - 1 dt	94,23	93,07	163,7	98,8
Zwierzęta gospodarskie - za 1 szt.:				
krowa dojna	3160	3101	117,3	98,1
jałówka 1-rocza	2248	1895	129,9	84,3
prosię na chów	191,96	188,30	94,5	98,1
koń roboczy	5352	5771	111,1	107,8
Żywiec rzeźny - za 1 kg:				
bydło (bez cieląt)	5,21	4,92	x	94,4
cielęta	9,70	10,06	96,1	103,7
trzoda chlewna	5,48	5,22	101,7	95,3
Mleko krowie - za 1 l	2,29	2,35	102,7	102,6
Jaja kurze konsumpcyjne - za 1 szt.	0,72	0,72	97,3	100,0

TABL. 18. **PRODUKCJA ROLNICZA (ceny stałe)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2012	2013
	ogółem		w tym gospodarstwa indywidualne	
	rok poprzedni = 100			
Produkcja globalna	96,5	85,0	96,2	84,9
roślinna	93,9	85,4	93,5	85,8
zwierzęca	100,3	84,4	100,1	83,7
Produkcja końcowa	97,7	82,5	97,4	82,5
roślinna	94,9	81,4	94,6	82,2
zwierzęca	100,3	83,6	100,1	82,8
Produkcja towarowa	99,4	85,2	99,0	85,1
roślinna	105,5	81,6	104,9	82,4
zwierzęca	94,1	88,8	93,9	87,8

TABL. 19. STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012		2013	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
	w odsetkach			
PRODUKCJA GLOBALNA				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0
Produkty roślinne	57,4	57,1	57,0	57,0
Zboża	15,9	15,4	16,7	16,3
w tym zboża podstawowe	12,3	12,0	12,3	12,0
w tym:				
pszenica	7,3	7,1	7,5	7,2
żyto	0,3	0,3	0,5	0,5
jęczmień	2,6	2,6	2,5	2,5
Ziemniaki	7,5	7,7	5,9	6,1
Przemysłowe	1,9	1,5	2,6	2,3
w tym buraki cukrowe	0,3	0,2	0,3	0,2
Warzywa	17,5	17,8	16,9	17,4
Owoce	6,3	6,5	6,7	6,9
Siano łąkowe	3,9	4,0	3,7	5,8
Pozostałe	4,4	4,2	4,5	2,2
Produkcja zwierzęca	42,6	42,9	43,0	43,0
Żywiec rzeźny ^a	21,7	22,0	19,8	19,5
w tym:				
bydło (bez cieląt)	6,4	6,5	5,0	4,9
trzoda chlewna	7,3	7,4	9,5	9,3
drób	4,9	4,9	4,3	4,1
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,7	-0,8	-1,2	-1,2
Mleko krowie	14,1	14,0	14,2	13,6
Jaja kurze	5,7	5,8	7,6	7,6
Obornik	1,1	1,1	1,1	1,1
Pozostałe	0,7	0,8	1,5	2,4
PRODUKCJA TOWAROWA				
R A Z E M	100,0	100,0	100,0	100,0
Produkty roślinne	49,6	49,3	48,2	48,4
Zboża	10,9	10,4	10,2	10,1
w tym zboża podstawowe	8,3	8,1	8,4	8,4
w tym:				
pszenica	5,3	5,1	5,3	5,3
żyto	0,3	0,3	0,3	0,3
jęczmień	0,7	0,7	1,4	1,4
Ziemniaki	5,1	5,3	3,3	3,4
Przemysłowe	2,4	1,9	2,9	2,4
w tym buraki cukrowe	0,4	0,3	0,4	0,4
Warzywa	20,9	21,4	20,6	21,3
Owoce	7,9	8,1	8,5	8,7
Pozostałe	2,4	2,2	2,7	2,5
Produkcja zwierzęca	50,4	50,7	51,8	51,6
Żywiec rzeźny ^a	28,4	28,9	27,4	26,8
w tym:				
bydło (bez cieląt)	8,7	8,9	7,4	7,2
trzoda chlewna	9,6	9,8	12,5	12,4
drób	6,5	6,5	6,2	5,9
Mleko krowie	14,6	14,2	14,5	13,6
Jaja kurze	7,1	7,3	8,7	8,6
Pozostałe	0,3	0,3	1,2	2,6

^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.